

NEKAJ PRIMEROV LATINSKIH HAGIOGRAFSKIH BESEDIL NA SLOVENSKEM

MATEJ HRIBERŠEK

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za klasično filologijo, Ljubljana,
Slovenija
matej.hribersek@ff.uni-lj.si

Na Slovenskem je v srednjem in novem veku poleg nemških in slovenskih del, ki jih lahko opredelimo kot hagiološka, nastalo tudi precej takih del v latinščini. Nekatera so napisali pisci, ki so izhajali s področja današnje Slovenije, druga tujci, ki so tu živeli in ustvarjali, nekatera pa so tu zgolj izšla. Hagiografska besedila spremljamo vse od srednjega veka naprej, ko so nastajali rokopisi, ki so orisovali življenje in delo vidnih osebnosti Cerkve od njenih začetkov naprej; takih rokopisov je zaradi zgodovinskih okoliščin razmeroma malo. Z iznajdbo tiska se je hagiografska dejavnost sicer razmahnila, vendar je v primerjavi s sosednjimi državami na Slovenskem razmeroma skromna. Prispevek ponuja kratek vpogled v življenje in izbrana dela nekaterih piscev, ki so pisali hagiografska dela, orisuje njihove lastnosti in vsebino ter opozarja na nekatere njihove posebnosti.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.9.2023.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.9.2023.6)

ISBN
978-961-286-778-2

Ključne besede:

hagiografija,
latinska književnost na
Slovenskem,
cerkveni pisci,
rokopisi,
kodeksi,
kronike

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.9.2023.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.9.2023.6)

ISBN
978-961-286-778-2

Keywords:
hagiography,
Latin literature in Slovenia,
ecclesiastic writers,
manuscripts,
codices,
chronicles

SOME EXAMPLES OF LATIN HAGIOGRAPHIC TEXTS IN SLOVENIA

MATEJ HRIBERŠEK

University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Classics, Ljubljana, Slovenia
matej.hribersek@ff.uni-lj.si

In Slovenia in the Middle Ages and modern centuries, in addition to the German and Slovene works that can be interpreted as hagiographical, there were only a few in Latin. Some were written by writers who originated from what is now Slovenia, others by foreigners who lived and worked here, and some were only published here. We trace hagiographic texts from the Middle Ages onwards, when manuscripts were created that depicted the life and work of important personalities of the Church from its beginnings; such manuscripts are relatively rare due to historical circumstances. With the invention of printing, hagiographic activity flourished, but it is relatively modest in Slovenia compared to neighboring countries. The article gives a brief insight into the lives and selected works of some writers who wrote hagiographic works, outlines their characteristics and content, and points out some of their peculiarities.

1 Uvod

Pri obravnavi številnih zvrsti ohranjenih del slovenske literarne zgodovine, ob gradivu in delih, ki so dejansko ohranjena, pa tudi ob tistih delih, za katera vemo, ali se zanje z delom literarnih zgodovinarjev, slovenistov in komparativistov ugotovi, da so nastala na naših tleh v slovenščini, je treba za pravilno razumevanje zgodovinskega in kulturnega konteksta upoštevati še dva elementa, ki sta ves čas soobstajala in sta kvantitativno, pogosto pa tudi kvalitativno presegla ustvarjalnost v slovenskem jeziku: to sta bili nemška in latinska ustvarjalnost na Slovenskem. Raziskovanje starejših obdobij slovenske, latinske in nemške ustvarjalnosti na Slovenskem je bilo v preteklosti precej podhranjeno; v zadnjih tridesetih letih se je to sicer zelo spremenilo.

Velik del latinistične ustvarjalnosti na naših tleh predstavljajo verska besedila. Kot razkrivajo starejši ohranjeni katalogi nekdanjih samostanskih, javnih in zasebnih knjižnic, pa tudi katalogi še ohranjenih knjižnic, je bilo hagiografskih del v njih veliko. Večina teh del ni nastala kot rezultat latinistične ustvarjalnosti na Slovenskem, kljub temu pa je med njimi tudi kar nekaj takih, ki so, kar pomeni, da so nastala na naših tleh, so bila tu objavljena ali so rezultat ustvarjanja na slovenskem ozemlju rojenih ali na njem delujočih piscev. Raziskovanje na tem področju otežuje nekaj dejavnikov. Verjetno bomo še tako natančnim raziskavam navkljub vedno le približno vedeli, kolikšno škodo in kulturno vrzel na področju tako rokopisnega kot tudi natisnjene literature izročila so na naših tleh skozi stoletja pustili različni politični, vojaški, verski in drugi nemiri in dogodki. Dalje za mnoge pisce, ki so izhajali z našega prostora, a so objavljali tovrstna dela, ne vemo (zlasti za starejše pisce) ali pa zanje in za njihova dela izvemo sporadično ob raziskavah. Velikokrat so neznanka cerkveni pisci, zlasti redovniki, ki so ob vstopu v redovno skupnost zamenjali svoje ime in jih lahko identificiramo zgolj na osnovi občasnih omemb v starejših virih, velikokrat pa za njihova dela ne vemo, ker so v času svojega redovništva večkrat zamenjali samostanske skupnosti in je njihovo delo ostalo v rokopisu. Težava so neohranjeni ali iz različnih razlogov izgubljeni rokopisi, ki so bili bodisi uničeni ali pa so iz različnih razlogov postali deli zbirk na tujem in so danes zgolj identificirani ali pa še to ne. Oteževalna okoliščina je tudi dejstvo, da veliko gradiva, ohranjenega v cerkvenih in samostanskih knjižnicah in arhivih, ostaja še vedno nepopisanega in v mnogih primerih tudi nedostopnega.

Pričujoči prispevek, ki je del raziskav na področju latinske ustvarjalnosti na Slovenskem, ne ponuja integralnega pregleda latinistične hagiografske ustvarjalnosti pri nas, ampak je v njem predstavljenih le nekaj avtorjev in njihovih hagiografskih del, katerih nastanek je tako ali drugače povezan s slovenskim prostorom; gre za pisce, ki so pisali hagiografska besedila v latinskem jeziku in so izvirali z našega področja ali pa so njihova dela izšla na Slovenskem, pa tudi besedila, ki vključujejo hagiografske odlomke ali prvine.

2 Rokopisi

Med ohranjenimi srednjeveškimi rokopisi na Slovenskem je tudi nekaj takih, ki prinašajo dela s hagiografsko tematiko.

2.1 Raimundus de Vineis, *Legenda beatae Catherinae de Senis*

Med temi je gotovo najpomembnejši l. 1401 v kartuzijanskem samostanu v Jurkloštru nastali prepis besedila *Legenda beatae Catherinae de Senis* »Legenda blažene Katarine Sienske« (Kos–Stelè: 79–82, št. 44). Besedilo, ki ga danes hrani Rokopisni oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani,¹ izvira iz kartuzijanskega samostana v Bistri, od koder je po njegovi razpustitvi v času jožefinskih reform 29. januarja 1782 prišel v Licejsko knjižnico, od tam pa v Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani. Spis *Legenda beatae Catherinae de Senis*, ki se ga je oprijel tudi naslov *Legenda maior*, je delo Rajmunda iz Kapue (1330–1399) (Lafont 1895; Scheeben 1957; Ree 1963; Kaeppli 1980: 299–290; Raffin 1988; Walsh– Bertolini 1989; Nocentini 2012), ki je bil generalni prior dominikancev in tudi osebni spovednik sv. Katarine Sienske (1347–1380); končal ga je leta 1395. Ohranjeni prepis, ki je ena najstarejših znanih kopij tega besedila sploh, obsega 100 pergamentnih listov. Nastal je v kartuzijanskem samostanu v Bistri leta 1401 in je z zgodovinskega stališča zanimiv tudi zato, ker je ravno v času, ko je nastajal v skriptoriju kartuzijanskega samostana v Bistri, v kartuzijanskem samostanu Žičah bival in deloval generalni prior kartuzijanskega reda Štefan Maconi (1350–1424) (Senensis 1626; Grottanelli 1868; Leoncini 1991), ki ga je s Katarino Siensko vezalo tudi osebno poznanstvo, saj je bil v zadnjih letih njenega življenja njen osebni prijatelj in tudi tajnik, bil pa je tudi njen najbolj priljubljeni učenec (*il discepolo prediletto*) in član njenega najožjega kroga (t. i. *caterinati*), po njeni smrti pa je bil najbolj zaslužen

---

¹ NUK, Ms 12 Raimundus de Vineis, *Legenda beatae Catherinae de Senis* (1a–100a).

za njeno kanonizacijo. Verjetno je bil naročnik prepisa prav Maconi, saj je v rokopis dodal tudi nekaj glos, tj. stranskih pripisov oziroma opomb, kar rokopisu daje še dodatno kredibilnost.² Ohranjeni prepis je tipičen hagiografski slavilni spis, ki pa je dragocen zato, ker gre za enega redkih in sploh prvih ohranjenih prepisov tega besedila, pa tudi, ker je pisan skozi perspektivo prvoosebnega pripovedovalca, nekoga, ki je bil Katarinin sodobnik in njen dolgoletni spremljevalec.

2.2 *Passio sanctae Katherinae virginis*

Podoben rokopis s hagiografsko vsebino med gradivom v nacionalni knjižnici je krajši zapis z naslovom *Passio sanctae Katherinae virginis* »Trpljenje svete device Katarine«. Besedilo je del kodeksa Ms 17, ki vključuje rokopis dela *Libri sententiarum* Izidorja Seviljskega, spis Bede Častitljivega *Liber scintillarum* ter zapis oziroma prepis besedila *Trpljenje svete device Katarine (Passio sanctae Katherinae virginis)* neznanega avtorja in zapisovalca; v nadaljevanju najdemo še nekaj citatov, aforizmov in neum.³ Kodeks, ki obsega 156 foliantov, je nastal v drugi polovici 12. stoletja v cistercijskem samostanu v Stični (Kos–Stelè 1931: št. 12); da je bil del knjižnega fonda stiške opatije, potrjuje signatura knjižnice stiškega samostana iz 17. stoletja. Iz samostanske knjižnice je ob ukinitvi samostana l. 1784 prišel v Licejsko knjižnico, kar potrujeta tudi njena žiga na zadnji in prvi strani kodeksa. Besedilo, ki obsega 28 strani, je delni zapis o mučeniški smrti svete Katarine Aleksandrijske (ok. 287–ok. 305), ki jo je utrpela v času cesarja Maksencija (283–312, cesar v obdobju 306–312) (Knust 1890; Varnhagen 1891; Bronzini 1960; Sauser 1992; Lewis 2000; Jenkins 2003; Walsh 2003; Walsh 2007; Reinhard 2012; Richter 2014). Zapis, ki prinaša legendo o dogodkih, povezanih s Katarininom smrtjo, je poln tipičnih hagiografskih prvin.

Primer: del 24. poglavje poročila:⁴ Naslednjega dne pa je povsem brezbožni tiran, ki se še ni zasitil krvi mučencev, sedeč na tribunalu ukazal, naj predenj pripeljejo blaženo Katarino in ji takole dejal: »Čeprav si ti kriva za vse te, ki si jih izpridila z magično zvijačnostjo in jih poslala v smrt, pa vendar: če bi odvrnila duha od zablode,

² Za natančno predstavitev rokopisa, ozadja njegovega nastanka in vseh omenjenih oseb gl. Movrin 2005. Maconijeve glose so najdemo na foliantih 75a, 95a in 99a.

³ NUK, Ms 17, Isidorus Hispalensis, *Libri sententiarum* (1a–81a); Beda Venerabilis: *Liber scintillarum* (82a–138b); Anonymus: *Passio sanctae Katherinae virginis* (142a–156b); Citati in aforizmi (138b–141b), neume (149a).

⁴ NUK, Ms 17, Anonymus: *Passio sanctae Katherinae virginis*, f. 156a.

Nam ut me uictū pmo reddideris. inanē mibi laborē sumis.
 Abbi q̄ quere si q̄ habes. ego p̄ eis t̄ alto rationē reddaturus. Vi
 et ei tyranni. Tu caput p̄nceps hoꝝ et ut asseris. oportuni
 est ut de istis p̄beas exemplū. uidelicet ut p̄m̄ ab hac stulticia re
 spiceas. nobiscū glōse uiuas. aut certe p̄m̄ gladio m̄teas. Ita
 locutus. iuber hē cū ceteris omilitomb̄ suis extra ciuitatē trahi.
 amputatis capitib̄ corpa inhumata eamib̄ corrodenda emitti.
 Q̄ factū ē. Consummata itaq; ē hoꝝ passio n̄se nouembo. die
 uicesima quarta. s̄c̄. v. **P**ostera autē die iedens p̄t̄buna
 hūm̄issimū tyrannū. nec dū de m̄m̄ sanguine faciat. beatā ca
 thernā iuber s̄p̄sentari. cui sic ait. Quā q̄m̄ tu om̄iū hoꝝ rea s̄
 q̄s arte magica dep̄uatos mortis op̄endiū subire fecisti. si tam̄
 aberratis p̄posito animū reuocares. d̄us om̄ipotentib̄ d̄ura of
 ferres. potas nobiscū felicit̄ regnare. p̄ma in regno n̄ro nomina
 ri. hē nos q̄ d̄uci p̄trahas. q̄d̄ uis eduob̄ unū elige. aut maturi. ar
 bitramina inferas. aut hodie aceruice gladio caput euulsū. mise
 rabile p̄bebit intuentib̄ spectacim. cui ūgo respondens ait. Non
 ē inq̄t miserabile spectacim. cui de occasu ceteris succedit glōsus.
 de morte immortalitas. de merore iocunditas. de isticia gaudia
 merent̄ et̄na. te q̄ p̄uahere d̄uci tyranne n̄ quero. sic quecūq;
 animo c̄cepisti parata me c̄e uidebis ad om̄ia sustinenda que m̄
 inferre potueris. ut regē meū uidere. iurginalib̄ choris agnū
 sequentib̄ int̄ c̄e merear. Sic effata tyrannū furiali sp̄u debriatus.
 xp̄i uirginē aspectu suo abstractā. iuber extra portā ciuitati
 decollari. **Q**ue cū ad locū passionis p̄fixū p̄p̄ret. respiciens
 uidit tur̄bam multā uiroꝝ. i mulierū sequentū se atq;
 plangen̄tū. Int̄ quas p̄cipue ūginēs. i mat̄ne nobiles. Int̄
 tabant. **C**onm̄sa q̄ ad illas dixit. O genose mat̄ne. o ūginēs
 clarissi. me nolite obsecro passionē meā lamentabili planctu
 onare. s̄ finature pietas uos ulla erga me uentat. admise
 rationē. o gaudere m̄ p̄cor pot̄. q̄a uideo xp̄m̄ me uocan
 tē qui ē amor meus. rex i sponsus uic̄ meus. quē merces

nami srečno vladala in se imenovala prva v našem kraljestvu. Ne odlašaj torej še naprej na naš račun! Izberi eno od dvoje, kar hočeš: ali prècej položi žrtvene darove na oltarje ali pa bo danes tvoja, z mečem od vratu oddrobljena glava gledalcem nudila obžalovanja vredni prizor«. Dekle mu je v odgovor dejalo: »Ni obžalovanja vreden prizor za tistega, ki mu po zahodu sledi zmagoviti vzhod, ki si po smrti prisluži nesmrtnost, po žalovanju prijetno vzdušje, po žalosti veliko večno veselje. Ne prosim te torej, tiran, da zavlačuj še dlje. Stori, kar si se v duhu namenil! Videl boš, da sem pripravljena prenesti vse, kar boš lahko zgrnil name, ko bom postala vredna, da gledam svojega Gospoda in da sem del deviških zborov, ki sledijo Jagnjetu.« Ko je to povedala, je tiran omamljen od blaznega besa ukazal, naj mu Kristusovo devico odvedejo spred oči in jo zunaj mestnih vrat obglavijo.

2.3 NUK, Ms 7

Podobne hagiografske vsebine in prvine najdemo tudi v rokopisnem kodeksu št. 7,⁵ ki izhaja iz cistercijskega samostana v Stični in ga danes hrani rokopisna zbirka NUK, kamor je prišel iz Licejske knjižnice, tej pa je bil zaupan l. 1784, v času jožefinskih reform in razpuščanja samostanov. Kodeks, ki obsega 247 pergamentnih listov in je nastal v 12. stoletju, najprej vključuje obsežnejše besedilo z naslovom *Vita sancti Bernardi Claraevallensis abbatis* »Življenje svetega Bernarda iz Clairvauxa, opata« (1b–99b), biografski oris ustanovitelja cistercijskega reda (1090–1153), pa tudi več krajših, hagiografsko zaznamovanih besedil. Avtorja dveh takih besedil sta znana; to sta:

- Pavlin iz Mediolanuma (Milana; 3.–4. stol.) s svojim spisom *Vita sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis* »Življenje svetega Ambroža, milanskega škofa« (160b–165b; tu je povzet samo del besedila). Pavlin je bil tajnik in diakon, pozneje tudi biograf sv. Ambroža (339–397). Njegovo najpomembnejše delo je bilo *Vita Ambrosii* »Ambrozijevo življenje«, ki je edino poročilo »iz prve roke«, tj. poročilo kakega Ambroževega sodobnika o njegovem

---

⁵ NUK, Ms 7, Wilhelmus sancti Theoderici abbas, *Vita sancti Bernardi Claraevallensis abbatis*; Augustinus episcopus: *Encheridion ad Laurentium primicerium* (116b–152b); Methodius episcopus et martyr ecclesiae Paterenis: *De principio saeculi et interregna gentium et finem saeculorum* (152b–156a); Sibilla: *Liber de die iudicii* (156a–160b); Paulinus Mediolanensis: *Vita sancti Ambrosii episcopi Mediolanensis* (160b–165b); Gregorius de Tours: *Liber de miraculis apostoli Andreae* (221b–235a); Anonyma.

življenju, napisano pa je bilo na pobudo svetega Avgušтина (354–430), po eni domnevi v letih 312–313, po drugi leta 422, najverjetneje v severni Afriki (Palanque 1924; Paolino 1961; Bastiaensen 1975; Lamirande 1981; Lamirande 1983; Berschin 1993; Arnold 2010);

- Gregor iz Toursa (538–594) s spisom *Liber de miraculis apostoli Andreae* »Knjiga o čudežih apostola Andreja« (221b–235a; polni naslov je sicer *Liber de miraculis beati Andreae apostoli* »Knjiga o čudežih blaženega apostola Andreja«), ki je nastalo malo pred letom 593 (Lipsius 1883: 1, 557–562; Peterson 1958; Bonnet 1969: 371–396; Zelzer 1977; Prieur 1988; Prieur 1989: 8–12, 40–55; Kampen 1991; Elliott 2005: 244–302, še zlasti 272–283; Lanzillotta 2004).

V kodeks je vključenih še več krajših hagiografskih besedil ali odlomkov, ki osvetljujejo življenje, trpljenje in smrt različnih svetnikov: *Vita sancti Nicolai episcopi Mirensis* »Življenje svetega Nikolaja, škofa iz Mire« (100a–116b); *Miracula sancti Nicolai episcopi Mirensis* »Čudeži svetega Nikolaja, škofa iz Mire« (113b–116b); *Passio sancti Gallicani et sancti Johannis et Pauli fratrum* »Trpljenje svetega Galikana in svetih bratov Janeza in Pavla« (165b–169a); *Passio apostolorum Petri et Pauli* »Trpljenje apostolov Petra in Pavla« (169a–175b); *Passio sancti Jacobi apostoli* »Trpljenje svetega apostola Jakoba« (175b–178a); *Passio sancti Bartholomei apostoli* »Trpljenje svetega apostola Bartolomeja« (178b); *Passio sancti Mathei apostoli* »Trpljenje svetega apostola Mateja« (182b–188a); *Passio sanctorum Mauricii sociorumque eius* »Trpljenje svetih Mavricija in njegovih tovarišev« (188a–190b); *Passio sanctorum apostolorum Symonis et Judae* »Trpljenje svetih apostolov Simona in Jude« (190b–196a); *Passio sancti Andreae apostoli* »Trpljenje svetega apostola Andreja« (196a–198a); *Passio sancti Thomae apostoli* »Trpljenje svetega apostola Tomaža« (198a–205b); *Passio sanctorum Eustachii et sociorum eius* »Trpljenje svetih Evstahija in njegovih tovarišev« (205b–208a); *Passio sancti Tyemonis Iuvavensis archiepiscopi* »Trpljenje svetega Tiemona, salzburškega nadškofa« (208b–211a); *Prologus in passionibus apostolorum* »Predgovor k trpljenjem apostolov« (212a); *Passio sancti Petri apostoli* »Trpljenje svetega apostola Petra« (212a–218b); *Passio sancti Pauli apostoli* »Trpljenje svetega apostola Pavla« (218b–219a); *Passio sancti Jacobi apostoli* »Trpljenje svetega apostola Jakoba« (219a–221a); *De vita vel obitu sancti Philippi apostoli* »O življenju ali smrti svetega apostola Filipa« (221a–221b); *De vita vel obitu sancti Johannis apostoli et evangelistae* »O življenju ali smrti svetega apostola in evangelista Janeza« (235a–247a); *Passio sancti Thomae apostoli* »Trpljenje svetega apostola Tomaža« (247a–247b).

2.4 Jacobus de Voragine: *Legenda aurea* (NUK Ms 36)

Primer rokopisnega besedila izrazito hagiografske narave je ohranjeni delni prepis zbirke *Zlate legende* (*Legenda aurea*) Jakoba iz Varazze (de Voragine), ki ga najdemo v kodeksu št. 36.⁶ Enajst strani obsegajoči rokopis na pergamentu, ki je nastal v 1. polovici 14. stoletja, izvira iz cistercijanskega samostana v Kostanjevici, od koder je prišel v Licejsko knjižnico leta 1785 ob razpustitvi samostana v času jožefinskih reform. Besedilo Jakoba de Voragine ni popolno, ampak gre zgolj za krajše izvlečke. S hagiografskega vidika je zanimivo zato, ker prinaša del enega od tistih srednjeveških besedil, ki so pri raziskovanju hagiografij in hagiografskih prvin v literaturi in umetnosti absolutno nepogrešljiva: gre za zbirko svetniških življenjepisov in legend s prvotnim naslovom *Legenda sanctorum*, ki jih je med letoma 1263 in 1273 zapisal Jakob iz Varazze, poznejši genovski nadškof. Zbirka je bila eno najbolj popularnih del srednjega veka, kar dokazuje tudi več kot 1000 ohranjenih rokopisov (Fleith 1986) in zaradi priljubljenosti se ga je oprijel naslov *Legenda aurea* »Zlate legende« (Nagy–Nagy 1971; Boureau 1984; Reames 1984; Dunn-Lardeau 1986; Maggioni 1990; Maggioni 1995; Fleith–Wenzel 1996; Bertini Guidetti 2001; Fleith–Morenzoni 2001; Kunze 2010; Coste 2021; de Voragine 2022).

2.5 Drugi rokopisi

Hagiografske prvine najdemo še v številnih odlomkih drugih rokopisov, na primer v pergamentnem rokopisnem kodeksu št. 45⁷ (nastal v drugi polovici 14. stoletja, neznane provenience), ki prav tako vključuje nekaj podobnih odlomkov anonimnih piscev, npr. *De nomine beatae Mariae virginis* »O imenu blažene Device Marije« (94a–97a); *De domina nostra Maria* »O naši Gospe Mariji« (97a–112a); *De passione Christi* »O Kristusovem trpljenju« (121a–151b); *De miraculo s. Mariae* »O čudežu svete Marije« (152b–155a) ...

3 Natisnjena dela in njihovi pisci

Precej več del s hagiografskimi vsebinami ali vsaj prvinami, katerih nastanek je na neki način povezan s slovenskim prostorom ali ustvarjalci s tega prostora, je bilo objavljenih v tiskani obliki. Dela večine piscev poznamo in so dejansko tudi izšla,

---

⁶ NUK, Ms 36, Sermones quadragesimales (1a–105a); Jacobus de Voragine: *Legenda aurea* (106a–110a); Zapiski različnih rok 14. stol. (110b).

⁷ NUK, Ms 45, Liber orationum (1a–74a)

nekaj pa je tudi neohranjenih in zanje vemo iz omemb pri poznejših piscih in v poznejših virih. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj primerov.

3.1 Andrej Kobav, *Vita S. Joannis fundatoris fratrum misericordiae*

Teolog, kronolog in matematik Andrej Kobav (z latinskim imenom Andreas Kobavius) (Alegambe 1643: 26; Sotwell 1676: 52 (Andreas Kobavivus); AhL 1731: 43; Valvasor 1877: VI, 351; Pohlin 1799: f. 61 (str. 120); Hoff 1808: 132; J. L. 1839; Pohlin 1862: 30–31 (Kobavio); Dimitz 1875: 468; Stoeger 1856: 188 (napačno imenovan Kobaulus); Backer–Backer–Sommervogel 1872: st. 482–483; Backer–Backer–Sommervogel 1893: st. 1136–1137 (Kobavius, André); Glonar 1928 (2013); Simoniti 1972: 73, št. 698 in 699; Prosen 1991; Pirnat 2012–2016; Vidmar 2013), se je rodil v Cerknici 11. novembra 1593. Nižjo šolo je obiskoval v Ljubljani, nato je l. 1610 stopil v jezuitski red.⁸ Po končanem študiju je deloval kot učitelj in je poučeval najprej v Ljubljani, nato v Gradcu, v Judenburgu in Šopronu, in sicer v gramatičnih in humanitetnih razredih, učil pa je tudi retoriko in matematiko; v Judenburgu in Šopronu je tudi vodil tamkajšnja jezuitska kolegija, v času, ko je poučeval v Gradcu pa je tudi doktoriral (*Doctor philosophiae est renunciatus*).⁹ Umril je 12. februarja 1654 v Trstu.¹⁰ Kobav se je najbolj proslavil s svojim astronomsko-koledarskim delom *Vindiciae Astronomicae theticae pro Dionysio cognomento Exiguo Abbate Romano ...* »Astronomske splošno potrjene oprostilne sodbe za Dionizija, z vzdevkom Mali, rimskega opata ...« (Kobavius 1643), ki je izšlo na Dunaju leta 1643, v njem pa je obravnaval datume Kristusovega rojstva, smrti in vstajenja ter sestavil tabele premakljivih cerkvenih praznikov od Kristusovega rojstva do sredine 17. stoletja.¹¹

Drugo Kobavovo delo je imelo hagiografski značaj; izšlo je pod naslovom *Vita S. Joannis fundatoris fratrum misericordiae* »Življenje svetega Janeza, ustanovitelja usmiljenih bratov« (Kobavius s. a.). Primož Simoniti navaja (Simoniti 1972: 73, št. 699), da je bilo prevedeno iz italijanščine (*Ex Italico in Latinum translata*) in da je izšlo na Dunaju

⁸ Nekateri viri navajajo letnico 1612, npr. Janez Gregor Dolničar, *Javna ljubljanska knjižnica Karlovega kolegija plemenitih (Bibliotheca Labacensis publica Collegii Carolini Nobilium)* v Vidmar 2013: in *Societatem Iesu cooptatus anno 1612, aetatis 19.*

⁹ Gl. Janez Gregor Dolničar, *Javna ljubljanska knjižnica Karlovega kolegija plemenitih (Bibliotheca Labacensis publica Collegii Carolini Nobilium)* v Vidmar 2013.

¹⁰ Ms 1544, Collegium Labacense S. I., *Annua Collegii Labacensis 1722–1773: 487 (1608. Andreas Kobau. M. Tergesti 1654.)*. Nekateri viri navajajo letnico 1644, npr. Janez Gregor Dolničar, *Javna ljubljanska knjižnica Karlovega kolegija plemenitih (Bibliotheca Labacensis publica Collegii Carolini Nobilium)* v Vidmar 2013: *Plenus dierum migravit e vita die 12. Februarii anno 1644*; Hoff 1808: 132.

¹¹ Hoff napačno zapiše (Hoff 1808: 132), da je delo prevedel iz italijanščine.

pri tiskarju Heyingerju (Viennae: Heyinger), vendar letnica izida ni znana.¹² Omenjata ga tudi Valvasor v *Dodatku šesti knjigi, v katerega je zajetih nekaj učenih piscev, ki so bili doma na Kranjskem (Anhang dess Sechsten Buchs, welcher eine Anzahl gelehrter Scribenten begreiff, so aus Crain bürtig gewest)* (Vidmar 2013; Valvasor 1877: VI, 351), ki zapiše naslov *Vita B. Ioannis DEI, Fundatoris FF. Misericordiae* in navaja, da je bilo delo napisano v latinskem jeziku, a je bilo avtorjevo ime izpuščeno (*mit Auslassung seines Namens*), ter Janez Gregor Dolničar v svojem, v rokopisu ohranjenem spisu *Javna ljubljanska knjižnica Karlovega kolegija plemenitih (Bibliotheca Labacensis publica Collegii Carolini Nobilium)*, ki naslov navaja v obliki *Vita Beati Ioannis Dei, fundatoris Fratrum Misericordiae* in prav tako potrdi, da je bilo Kobavovo ime zamolčano (*tacito nomine*) (Vidmar 2013). Ker iskanje dostopnega izvoda dela zaenkrat ni dalo rezultatov, se lahko zgolj na splošno omeni, da je šlo za življenjepis portugalskega svetnika svetega Janeza od Boga, (portugalsko *João de Deus*, špansko *Juan de Dios*, latinsko *Joannes Dei*; 1495–1550), ustanovitelja reda usmiljenih bratov, ki je bil razglašen za svetnika 21. septembra 1630.

3.2 Oton Elija Stanislav, *Rosetum sapientiae*

Oton Elija Stanislav (Sartori 1803: 271 (Otto); Stoeger 1856: 249 (Otto (Ottho) Elias Stanislaus); Valvasor 1877: VI, 358; Glonar 1935 (2013); Backer–Backer–Sommervogel 1895: st. 8 (Otto, Élie Stanislas); Pohlin 1862: 38 (Otto (P. Elias))); Simoniti 1972: 92–93, št. 930–935; Jezuita névtár) se je rodil 30. julija 1623 v Ljubljani,¹³ kjer je leta 1637 končal osnovno šolanje in 10. oktobra 1642 je na Dunaju vstopil v jezuitski red.¹⁴ Najprej je v letih od 1648 do 1651 učil na Reki, leta 1652 je začel študirati teologijo na Dunaju, po enem letu pa je študij nadaljeval v Trnavi, kjer je bil leta 1655 tudi posvečen v duhovnika. Naslednje leto (1656) je učil na Dunaju, nato pa je imel poskusno leto v Judenburgu (1657). Leta 1658 je učil retoriko v Steyrju in 1659 v Linzu, v letih 1660–1661 pa hebrejščino in filozofijo v Trnavi; 15. avgusta 1660 je naredil tudi zaobljube. Leta 1662 je deloval kot misijonar v

¹² V *Slovenskem biografskem leksikonu* (Glonar 1928 (2013)) je Joža Glonar napačno navedel naslov; delo *Vita B. Ioannis Dei, fundatoris ordinis, fratrum curantium infirmos*, ki ga navaja Glonar, je napisal Francisco de Castro in ga objavil l. 1627 v Neuburgu ob Donavi, natisnil pa ga je Laurenz Dannhäuser (Laurentius Danhusius).

¹³ Stoeger navaja (Stoeger 1856, 249 (Otto (Ottho) Elias Stanislaus)), da se je rodil 20. julija 1626 v Ljubljani. V *Katalogu* se omenja tudi Alojzij Otto, rojen 25. januarja 1618 v Ljubljani (Lukács 1982: 695); verjetno gre za njegovega starejšega brata.

¹⁴ Stoeger navaja (Stoeger 1856, 249 (Otto (Ottho) Elias Stanislaus)), da je v jezuitski red vstopil pri 16 letih, torej l. 1638.

Komaromu, v letih 1663–1665 kot vojaški duhovnik (kurat),¹⁵ v letih 1666–1667 kot pridigar in učitelj hebrejščine v Trnavi, v letih 1668–1669 kot duhovnik v Steyrju, v letih 1670–1671 je na Dunaju učil hebrejščino, leta 1673 je bil učitelj retorike v Gradcu; še isto leto je odšel na Dunaj, kjer je dve leti (do 1675) učil hebrejščino, leta 1676 je poučeval dialektiko v Passau, v letih 1679–1684 je bil predstojnik redovne hiše v Žireču (Češka), leta 1685 duhovnik v Judenburgu in v letih 1686–1688 v Linzu. Njegovi bibliografi navajajo, da je bil tudi profesor moralne teologije (Pohlin 1862: 38 (Otto (P. Elias); Backer–Backer–Sommervogel 1895: st. 8 (Otto, Élie Stanislas)). Starost je med letoma 1690 in 1696 preživeljal v Celovcu, in nato v letih 1697–1698 v Kremsu. Oton Elija Stanislav je bil tudi eden od podpornikov nekdanjega ljubljanskega jezuitskega kolegija in mu je od dediščine po očetu namenil 924 goldinarjev in 21 krajcarjev (Koblar 1900: 104). Umrl je 30. marca 1698 v Kremsu, star 72 let.¹⁶

Od njegovega opusa sta se ohranili dve deli. Najprej je leta 1656 pri tiskarju Stanislawu Mateuszu Cosmerovu (Matthaeus Cosmerovius; 1606–1674) izšlo delo *Rosetum sapientiae seu illustrissimi Orientis Philosophi »Rožni vrt modrosti ali najslavitejši modreci Vzhoda«* (Ottho 1656). Posvečeno je štirim uglednim avstrijskim dostojanstvenikom: Juliju Bucelleniju, svobodnemu baronu Reichenbergu, Francu Karlu Castelleju, avstrijskemu dunajskemu provincialu in kanoniku v Olomucu; Matiju Arnoldu à Pallingen, avstrijskemu dunajskemu provincialu in kanoniku v Olomucu, in Ferdinandu Silvestru Eisnu, avstrijskemu dunajskemu provincialu. V delu je zbranih dvanajst elegičnih pesnitev na čast dvanajstim misijonarjem, članom jezuitskega reda, ki so umrli mučeniške smrti na grmadi v deželah Daljnega vzhoda. Gre torej za slavilne pesmi, v katerih se krščanska vsebina mučeniške smrti prepleta z antičnimi motivi in simboliko. Pesmi so napisane v elegičnih distihih, ki niso oštevilčeni; strani so številčene z arabskimi številkami in na koncu vsake strani spodaj desno je začetna beseda naslednje strani, ki nakazuje, kako se besedilo nadaljuje. Vsakemu mučencu je na koncu dodan epitafni zapis, na koncu vsake sekcije pa je za epitafom še upodobitev mučeniške smrti na grmadi. Kako je Otto sodeloval pri nastanku dela, ni mogoče povsem ugotoviti ali potrditi, saj se njegovo ime nikjer izrecno ne omenja. Ni nastalo samo v Ottovem avtorstvu, ampak gre vsekakor za

¹⁵ Stoeger navaja (Stoeger 1856, 249 (Otto (Ottho) Elias Stanislaus)), da je bil kurat (*curio castrensis*) šest let; omenja tudi, da naj bi tri leta pridigal v Trnavi in Šopronu.

¹⁶ Brata Backer in Aloys Sommervogel navajajo (Backer–Backer–Sommervogel 1895: 8), da je po *Generalnem nekrologu* (*Necrologium generale*) in arhivu datum smrti 30. marec; Stoeger kot datum smrti zapiše 30. april (Stoeger 1856, 249 (Otto (Ottho) Elias Stanislaus)).

skupinski projekt, kar je razvidno iz uvodnega posvetilnega pisma (*Dedicatio*), kjer se kot avtorji podpisujejo *Parnassi Viennensis Nobilitas*, tj. nobiliteta dunajskega Parnasa, med njimi pa je bil gotovo tudi Otto. Primer: odlomek iz pesnitve na čast Carlu Spinoli (r. 1564), ki je umrl mučeniške smrti na grmadi v Nagasakiju 10. septembra 1622 (Spinola 1628; Cornely 1868; Brockaert 1869; Boero 1869):

P. CAROLUS SPINOLA S. I.

In odium fidei crematus,

Transivimus per ignem. Psal: 65

Elegia I.

Aura levis, superique sinus, zephyritidis arva,

Et quae sydereo fulgurat igne domus.

Et mare subtremulum gelido spirante Boote,

Quosve Tago latices caerulea Nympha bibit.

Mittite festinas rutilum super aethera voces,

Quas dedit è medio flamma corusca rogo.

Dicite Spina jacet, rapidoque crematur ab igne,

Puniceam coelo Spina datura rosam.

Nec jacet ut pereat, cinerisque liquetur in umbras,

Sed pulchro roseâ pingat odore diê.

Nec salit Icaros audax imitata volatus,

Daedaliâve poli dissecat arte sinus.

Sed mediis immersa focus augusta pererrat

Tosta, sacro terris igne, theatra Deûm. ...

Leta 1671 je pri istem tiskarju objavil pastoralni priročnik za oskrbo umirajočih in mrtvih *Ministerium angelicum seu pastoralis circa moribundos mortuosque cura et practica charitas* (Otto 1671).

Bibliografi navajajo (Backer–Backer–Sommervogel 1895: st. 8 (Otto, Élie Stanislas)), da je objavil več manjših spisov oz. razprav brez objave svojega imena (*plures tractatus parvos edidit sine nomine*), njihovi naslovi pa so do obdobja, ko je nastajala *Slava vojvodine Kranjske*, – tako Pohlin (Pohlin 1862: 38 (Otto (P. Elias); prim. tudi Sartori 1803: 271) – »verjetno utonili v pozabo, sicer bi jih Valvasor gotovo naštel« (tj. v dodatku k svoji šesti knjigi; Valvasor 1877: VI, 358). Ti manjši spisi verjetno

R O S E T V M

S A P I E N T I Æ,

S E V

J L L U S T R I S S I M I O R I E N T I S
P H I L O S O P H I.

ILLVSTISSIMO DOMINO,
Dño JULIO BUCELLENI,
Libero-Baroni à Reichenberg.

PERILLVSTRI DOMINO,
FRAN: CAROLO CASTELLE,
Provinciali Austriaco Viennensi, Cano-
nico Olomucensi.

PERILLVSTRI DOMINO
MATTHIÆ ARNOLDO
à PALLINGEN,
Provinciali Austriaco Viennensi, Canoni-
co Olomucensi.

PERILVSTI DOMINO
FERDIN: SYLVESTRO EISEN,
Provinciali Austriaco Viennensi.

D V M

In Antiquiss: ac Celeberr: Vniuersitate Viennensi primà A.A.LL. & Philosophiæ Laureà

P E R

R. P. JOANNEM PLENGG,
Soc: Jesu, Phil: Doct: ejusdemq; Profes-
sorem Ordinarium insignirentur.

A

NOBILITATE POËSEOS
Viënenfis compositu, oblatumq; 1656.

niso bili natisnjeni (o tem ne najdemo nobenega podatka),¹⁷ njihove vsebine ne poznamo, poznamo pa njihove naslove (Stoeger 1856: 249; Backer–Backer–Sommervogel 1895: 8): *Sacra Idyllia* »Svete Idile«, *Nemus Hesperidum* »Gaj Hesperid«, *Sacra Eremus* »Sveta osama« (morda »puščica«, »puščava«, »samota«?), *Lyra majalis* »Majska lira« (morda posvečeno Mariji, ker je maj Mariji posvečen mesec). Naslovi nakazujejo, da bi lahko šlo za pesniška dela; kakšno bi lahko bilo tudi uglasbeno. Edini manjši spis, ki je bil nedvomno hagiografski, je imelo naslov *Vita s. Emerici* »Življenje svetega Emerika«, tj. svetega Imreja, madžarskega princa, sina ogrskega kralja Štefana I. (969–1038) in Gizele Bavarske (984/985–1065); letnica in kraj izida spisa nista znana, tako da ni jasno, ali je šlo za knjigo ali za rokopis ali za osnutek.

Očitno je del opusa zapustil v rokopisu; omenja se, da »je zapustil tudi za dobro knjigo obsežen rokopis s kopico primerov (*Reliquit praeterea confertam Casuum multitudinem justo Tomo conscriptam*) – ni znano, za kakšno delo je šlo, očitno pa je imel rokopis že pripravljen – in da »je spesnil (morda uglasbil?) tudi goreče prošnje za srečno smrt, zbrane iz Svetega pisma in da je pri ukvarjanju s tem umrl« (Stoeger 1856: 249; Backer–Backer–Sommervogel 1895: 8).

3.3 Benedikt Vogrin, *Sertum gloriae*

Avguštinec Benedikt Vogrin je bil rojen leta 1661 ali 1662 v Sostrem pri Ljubljani; Pohlin ga označi kot *Carn. (iolus) Osterbergensis* (Pohlin 1892: 59). V avguštinski red je vstopil leta 1679; študij filozofije je končal v Gradcu, nato pa je na dunajski univerzi dosegel bakalavreat iz teologije. Leta 1684 je bil posvečen v diakona in takoj po posvetitvi je postal pridigar. Njegova življenjska pot ostaja neraziskana do leta 1698, ko je bil prior avguštinskega samostana v Ljubljani, deloval pa je tudi kot nemški pridigar; v tem času je bil tudi predstojnik bratovščine črnega pasu in njenim članom je enkrat mesečno namenil posebno pridigo. Leta 1707 je bil subprior avguštinskega samostana na Dunaju. Očitno je bil Vogrin eden boljših avguštinskih pridigarjev (Smolik 1978: 214); zelo verjetno je pisal tudi slovenske pridige (Ogrin 2017: 223). Umrl je 23. oktobra 1712 v Gradišču (Sv. Trojica) v Slovenskih goricah (*Sertum*

¹⁷ Ni jasno, ali lahko v zapisu *plures tractatus parvos edidit sine nomine* glagol *edidit* razumemo zgolj kot »napisak« ali pa »izdal« oz. »objavil« (tj. »dal natisniti«).

SERTUM GLORIE

Ehrn = Kranz /

Oder

Verfassung etlicher Lob/Predigen/welche durch eine ganze Octav Täg-
lich Frühe vnd Nachmittag bey Zerlicher Begehung der
Canonizations - Festivität

Des

Glormwürdigen vnd Wunderthätigen von Vro Päpfflichen Heiligkeit Ale-
xandro den VIII. Anno 1690. den 16. October der Zahl der Heiligen
Einerleibten

S E J L J O E V

JOANNIS SAHAGUNTINI A S F A C U N D O,

Auß dem Orden der Einsidler des S. Vatter Augustini, von außersleßnen
Wolrednern / vnd vnderschiedlicher Orden Predigern in den Gottes
Zausß benanntens Augustiner Ordens bey St. Paul in Bräg
seynd vorgetragen worden.

Vnd

Durch die WolEhrwürdige Patres besagten Convents auß Antrib vnd Euf-
fer zu Befürderung des Göttlichen Lobs / vnd Ehr seines lieben Heiligen /
auch zu Trost vnd Erquickung der Christglaubigen Herzen / in Druck
gegeben worden.

Clagenfurt /

Vordruckt bey Matthias Khleimmayr / Einer Löbl: Landschafft des Erz-Hör-
zogthumbs Eärndten Buchdruckern.

ANNO 1692.

299.288 - B

Slika 3: Benedikt Vogrin, *Sertum glorie* (*Sanctus Joannes Sahaguntinus, Ord: Erem: S. Augustini Planetarum proles*, 1692);

Vir: ÖNB

gloriae 1692; Vogrin 1692; Pohlin 1862; Strastil von Strassenheim 1912; Simoniti 1972: 89, št. 1639; Gavigan 1976; Smolik 1978; Smolik 2013 (2022); Ogrin 2017).

Španski avguštinec Janez iz Sahagúna (1430–1479) je bil eden največjih pridigarjev 15. stoletja, ki se je proslavil tudi s tem, da je bil mirovni posrednik med sprtimi plemiškimi frakcijami v Salamanci; dobri dve stoletji pozneje, l. 1690, ga je papež Aleksander VIII. (1610–1691, papež v obdobju 1689–1691) razglasil za svetnika. Dve leti pozneje (1692) so avguštinci v Celovcu izdali njemu posvečen zbornik z naslovom *Sertum gloriae — Ehrnkrantz oder Verfassung etlicher Lob-Predigen ... bey herzlicher Begebung der Canonizations-Festivität ... Joannis Sabaguntini a S. Facundo ...* (Sertum gloriae 1692). V njem je Vogrin objavil slavilno pridigo pod naslovom *Sanctus Joannes Sabaguntinus, Ord: Erem: S. Augustini Planetarum proles oder Ein Beglücktes Planeten-Kind, dessen Wunder-würdigster Tugend-Ruhm in sibem Planeten durch das Gemähl entworfen*, s katero je leta 1691 nastopil v Gradcu ob proglasitvi Janeza iz Sahagúna za svetnika (Vogrin 1692). Vogrinov primer kaže, kako je treba biti pri raziskovanju previden; to pridigo so poznejši bibliografi (Strastil von Strassenheim 1912; Vogrin; Simoniti 1972: 89, št. 1639) navajali po začetnem, latinskem delu naslova kot *Sanctus Joannes Sabaguntinus, Ord: Erem: S. Augustini Planetarum proles*, zato je veljalo, da gre za latinsko pridigo z izrazito slavilno noto in polno hagiografskih reminiscenc na omenjenega svetnika. Vendar gre za pridigo v nemščini, ki je v zborniku deveta; Vogrinu je bilo pripisano celo avtorstvo vseh prvih devetih pridig (Pohlin 1862: 59 (Vogrin (P. Benedictus))); Gavigan 1976: 218–219).

3.4 Anton Maurisperg in njegov opus

Anton Maurisperg je bil rojen 4. marca 1678 v Celju. Leta 1693 je s petnajstimi leti vstopil v jezuitski red, kjer je najprej študiral filozofijo in po končanem študiju teologije dosegel še doktorat. Nato je deloval kot učitelj v humanitetnih gimnazijskih razredih najprej v Gradcu in nato na Dunaju, kjer je učil poetiko in retoriko. Na Dunaju je bil med drugim prefekt dunajske skupnosti profesov nižjih šol, dejaven pa je bil tudi kot redovni zgodovinar svoje province. Z Dunaja je prišel znova v Gradec, kjer je deloval kot dekan in predsednik večje kongregacije, nato je odšel v Leoben, kjer je postal predstojnik (regent) seminarja, opravljal pa je še druge funkcije v avstrijskih jezuitskih kolegijih. Umrl je 12. decembra 1748 na Dunaju. Za sabo je pustil markanten literarni opus, ki obsega vsaj 14 natisnjenih del, od katerih jih je 13 napisanih v latinščini, eno pa v nemščini (Sacer Zodiacus 1709; Sartori 1803: 265; Winklern 1810: 131; Orožen 1854: 146; Stoeger 1856, 221–222 (Maurisperg,

Antonius, junior); Pohlin 1862: 35; Backer–Backer–Sommervogel, 1894, st. 763–764 (Maurisberg, Antoine); Glonar 1933 (2013); Simoniti 1972, 83–84, št. 813–824; Simoniti 2011).

Večinoma gre za prozna dela ali zbirke del različnih piscev, v katerih so pogosto pesniški vložki, pisal pa je tudi drame (Winklern 1810: 131; Wurzbach 1867: 152–153; Stoeger 1856, 221–222; von Wurzbach 1867: 152–153; Jahresbericht 1869: 94; Glonar 1933 (2013)). Večina del ima hagiografski značaj; glede na to, komu so posvečena, pa jih lahko razdelimo na tri skupine.

3.4.1 Stanislav Kostka in Alojzij Gonzaga

Glavna svetnika, ki jima je Maurisberg v svojih delih posvetil pozornost, sta bila njegova približno dvesto let starejša redovna sobrata Stanislav Kostka (1550–1568) in Alojzij Gonzaga (1568–1591), zavetnika študentov in mladine, za svetnika razglašena 31. decembra 1726. Oba sta v jezuitskem redu pustila močan pečat, kar se je odražalo v številnih življenjepisih in svetniških orisih njunega življenja in osebnega zgleda, prežetih s številnimi hagiografskimi prviniami. Maurisberg jima je posvetil pet svojih del:

- a) *Vita divi Stanislai Kostkae, Societatis Jesu Tironis ...*, življenjepis Stanislava Kostke, ki je izšel na Dunaju leta 1715, avtor pa ga je dopolnil še s stotimi simboli in prav toliko epigrami (Maurisberg 1715);
- b) *Calamus Aloysio devotus seu Epistolae Illustrum personarum ad Sedem apostolicam pro Canonizatione D. Aloysii ...*, ki je izšlo na Dunaju leta 1716; v njem je zbral korespondenco uglednih osebnosti, ki so Apostolskemu sedežu v Vatikanu priporočale kanonizacijo Alojzija Gonzage, posvetil pa ga je Amadeju Stamperju, svobodnemu baronu Walchenburgu, tedaj učencu v humanitetnih razredih (Maurisberg 1716) (Schmuck, Gorzny, Popst, Schöller 1980: 20);
- c) *Floralia sacra, seu conceptus symbolici de Stanislao Kostka, dum ejus Canonizatio celebraretur*, ki je izšlo leta 1726; ker je želel počastiti v tem času potekajoče priprave na kanonizacijo novega svetnika ter samo slovesnost kanonizacije, je v njem zbral različne pesmi na čast novemu svetniku in jih dopolnil s 60 emblemi (Maurisberg 1726).
- d) *Fructus Aloysiani, seu vita S. Aloysii Gonzagae S. J. symbolis et emblematis exornata in eadem solemnitate* (Maurisberg 1726). Ob delu je zapisano, da gre za zahvalni govor ob kanonizaciji blaženega Alojzija Gonzage, s katerim je nastopil ob njegovem prazniku leta 1725, slab mesec pred njegovo kanonizacijo; v govoru je ob

pozvdigovanju naravnost angelskega življenja Alojzija Gonzage in Stanislava Kostke priporočal tudi pripravo emblematičnih upodobitev z rožami (za Kostko) in sadovi (za Gonzago);

- e) *Opuscula varia oratoria, poetica, historica, chronostica, olim diversis libellis data in lucem ab Antonio Maurisperg, Societatis Jesu sacerdote, uno jam volumine recusa* (Maurisperg 1726). Gre za zbir govorov, pesniških del in zgodovinskih spisov, ki jih je Maurisperg že objavil v preteklosti, tokrat pa jih je zbral, pregledal in objavil v eni knjigi. Obsežna knjiga (562 strani), ki je domnevno izšla v Steyru, vključuje enajst različnih krajših del: *Antonias ter laureata. Floralia sacra. Fructus Aloysiani. Imperium Romano-Austriacum. Opuscula chronosticha. Orationes Mauritianae. Orationum Marianarum pentas. Sacer Marianae Stiriae zodiacus. Strigonium Turcis ereptum. Victoria ad Mochatzum. Viri cordati* (Winklern 1810: 131; Orožen 1854: 146). Dve deli sta v *Opuscula* izšli z nekoliko spremenjenim naslovom:

- *Floralia sacra, seu Conceptus symbolici e floribus collecti, et s. Stanislai Kostkae Societatis Jesu tironis honori, dum ejus sancti consecratio solempni ritu Romae celebraretur, a p. Antonio Maurisperg e Soc. Jesu picturis expressi* (Styrae: typis Josephi Grünenwald, MDCCXXVI (1726); str. 1–42), in
- *Fructus Aloysiani, seu vita S. Aloysii Gonzagae Soc. Jesu Scholastici, dum supremi honores ei in terris appararentur, Symbolis et Epigrammatis illustrate* (Styrae: typis Josephi Grünenwald, MDCCXXVI (1726); str. 43–128). Obe deli je Maurisperg dopolnil s 110 emblemami.

3.4.2 Marija – *Orationum Marianarum Pentas* in *Sacer Marianae Styriae Zodiacus*

Drugi sklop Maurispergovih hagiografskih besedil je posvečen Mariji, v njem pa sta dve deli.

1. Prvo je *Orationum Marianarum Pentas* »Pet Marijinih govorov«, zbir petih govorov na čast Mariji, ki je izšel v Gradcu leta 1710 (Maurisperg 1710; Rivière 1911–1930: 497).
2. Drugo Maurispergovo marijansko hagiografsko delo je zanimiva antologija s skrajšanim naslovom *Sacer Marianae Styriae Zodiacus, seu Celebriores, gratiis et prodigiis clarae Beatissimae Virginis, Deique Matris Mariae In Styria Imagines ....* »Sveti zodiak Marijine Štajerske ali na Štajerskem precej sloveče Marijine podobe, znane po

milostih in čudežih preblažene Device in Božje Matere Marije» (Sacer Zodiacus [1709]). V njem je zbranih dvanajst pesniških slavnih opisov pomembnejših, zlasti romarskih Marijinih cerkva na Štajerskem, ki so hranile čudodelne Marijine podobe. Gre za Maurispergovo najmlajše delo; letnica sicer ni navedena, a izšlo je domnevno l. 1709 in avtorjevo ime nikjer ni izrecno navedeno. Vendar pa je mogoče, da Maurisperg morda ni edini avtor, ampak da gre za zbir prispevkov več različnih piscev; da bi avtorjev lahko bilo več, potrjuje tudi uvodno pismo, kjer se avtorji na koncu podpišejo kot *poetae Graecenses* »graški pesniki«, mogoče pa je, da se je en sam pisec podpisal množinsko (*pluralis modestiae*). Vendar pa je Maurisperg najverjetneje res avtor, saj je ravno v tem obdobju v Gradcu poučeval poetiko in retoriko.

Delo je posvečeno novim bakalavreatom, ki so na graški univerzi zaključili filozofski študij; promoviral jih je doktor filozofije in redni profesor za fiziko Jakob Pettinati (Lisac 1985: 659). Ima zanimivo zasnovo, saj se zgleduje po dvanajstih zodiakalnih nebesnih znamenjih; analogno z njimi je pisec izbral prav toliko najpomembnejših Marijinih romarskih cerkva na Štajerskem, ki jim je posvetil latinske pesnitve in druga besedila (Roskovány 1881: 653 (št. 687)). Vključene so: Mariazell (*Maria Cellensis*), Ptujška Gora (*Maria Neüstiftiana, seu Mons Gratiarum*), Pöllauberg (*Maria Culmensis, et Pellensis*), Maria Trost v Fernetzu (*Maria Fernitzensis*), Straßengel (*Maria Strassenglensis*), Rechkogel (*Maria Rechkogliensis*), Maria Buch (*Maria Puchensis*), Weizberg (*Maria Weizensis*), Maria Lankowitz (*Maria Lancovicensis*), Pernegg (*Maria Perneggensis*), Straßgang (*Maria Strassgangensis*) in Maria Hilf v Gradcu (*Maria Graecensis*). Tudi zasnova posameznih opisov je v znamenju števila 12: tako na primer opis mariazellske cerkve in podobe, ki je med vsemi najboljšežnejši, vključuje: slavno pesnitev (v elegičnih distihih), zapis 12 epigramov iz notranjosti zellske bazilike, 12 učenih ugank s področja kabalistike, prepis 12 epigramov zunaj cerkve, opis 12 kapel, besedilo 12 zahval, predstavitev 12 romanj, zodiak tj. 12 drugih spomina vrednih stvari; zodiak tj. 12 kronogramov v verzih (elegični distihi). Opis cerkve in Marije na Ptujski Gori (*Maria Neüstiftiana, seu Mons gratiarum*) vključuje samo pismo v elegičnih distihih in 12 epigramov (Simoniti 2011; Kaltenbäck, 1845: 343). Pri posameznih cerkvah najdemo še: zodiak anagramov; pesmi z akrostihom; Marijino leto ali zodiak Marijinih praznikov (po mesecih, vsak s svojim epigramom); zodiak učenjakov, ki se hodijo poklanjat ipd. Primer 1: uvodni del pesnitve o izvoru cerkve v Mariazell:

Slika 4: Anton Maurisperg, Sacer Marianae Styriae Zodiacus (1709);

Vir: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Collegij SACER *Zagabien*
MARIANÆ STIRIÆ
foetij ZODIACVS *seu*

Catalogo SEU *inscriptis*
Celebriores, gratiis & prodigiis claræ
Beatissimæ Virginis, DEIQVE MATRIS

MARIÆ

Anno In Styria Imagines, *1744.*
LAUREATO HONORI
Illustrissimorum, Perillustrium, Reverendorum,
Religiosorum, Prænobilium, Nobilium,
ac Eruditorum

DOMINORUM, DOMINORUM
NEO - BACCALAUREORUM,

Cum
In Alma, ac Celeberrima
UNIVERSITATE GRÆCENSI
Primâ AA. LL. & Philosophiæ Laureâ
Condecorarentur,

PROMOTORE
R. P. JACOBO PETTINATI
à SOC. IESV,
AA. LL. & Philosophiæ Doctore, ejusdémque
in Physicis Professore Ordinario,

AB
ILLUSTRISSIMO PARNASSO GRÆCENSI
in applausum dedicatus.

TYPIS HÆREDUM WIDMANSTADII

I. MARIA CELLENSIS

ORIGO

O quam te memorem CELLENSIS Diva, theatrum
 Orbis, Styriaci gloria prima soli!
 Vix mihi Pierio mens aestuat ebria rivo,
 In CELLAM properat, Virgo, venire tuam.
 Quin ades ipsa mihi: secus haud celebrabere dignâ
 (Virginis hunc posco Numina Sancta) chely.
 Nec mihi jam Charites spirent, nec sicca canentis
 Castalio Phoebus labra liquore beet.
 Diva modò faveas: jam sunt mihi labra diserta:
 Profluus è CELLA Coelicus haustus erit.
 Immortalis honos tuus est: mihi labile plectrum:
 Quid feret ad tantum Musa remissa decus? ...

Primer 2: začetni del pesmi (*Salutatio angelica*), ki uvaja opis cerkve in podobe Maria Trost v Fernitzu (AVE MARIA v akrostihu):

IV. MARIA FERNIZENSIS.

SALUTATIO ANGELICA.

EVA retrogradè AVE.

Augusti moderans immensa palatia Coeli
 Angusto clausae limine mittit AVE.
 Virgineos recreare lares paro Coelicus ales
 Vota ferens nullo concipienda sinu.
 Ex cunctis una es, cujus Coelum ardet amore
 Et magè, qui Coelis imperat, ipse DEUS.
 Magna Parens! (hoc te dignatur nomine Numen)
 Magnificum dives gratia struxit opus.
 Aggestum decus omne tibi, vestiris Olympo:
 Aurea non fulget sic tua, Phoebe, cyclas.
 Rebus in afflictis fers sola MARIA salutem,
 Rebus in obscuris porrigis una facem,
 In te collectas speculatur ab aethere dotes,
 Inque tuis capitur moribus alma Trias.
 Aligeri raram sobolem mirantur ephebi,
 Atque suam prompti devenerantur heram. ...

3.4.3 Sv. Anton – *Antonias ter Laureata*

V svojih spisih Maurisperg proslavlja tudi svetnike z imenom Anton, in sicer v delu *Antonias ter Laureata, seu Antonii sancti, sapientes et strenui, Confessorum, Doctorum et Martyrum gloria illustres* (Wien 1711). Pri tem delu je Maurisperg sodeloval kot eden od piscev. Gre za skupen zbornik ali monografijo treh novih doktorjev, ki so na dunajski univerzi doktorirali pod mentorstvom p. Josepha Göggerja. Vsak je v slavnici razpravi (*Laurea*) predstavil enega od svetnikov po imenu Anton, in sicer: enega pričevalca (*Laurea I. Confessorum, Panegyris Sanctitati Antonianae sive S. Antonio Magno Aegyptiorum Abbati*), enega učenjaka (*Laures II. Doctorum. Panegyris Sapientiae Antonianae Divi Antonii de Padua Praedicatione illustrata*) in enega mučenca (*Laurea III. Martyrum. Panegyris Fortitudini Antonianae ex gloriosa morte Ven. p. Antonii Criminalis Soc. Jesu Proto-Martyris desumpta*), v nadaljevanju pa so pojasnili odprta vprašanja, povezana z njimi (*Quaestiones*), ter na koncu napisali njim v čast krajše slavnice pesnitve. Imena avtorjev pri posameznih razpravah niso zapisana; verjetno pa je Maurispergova tretja, ki govori o mučencu iz reda jezuitov, ki mu je tudi sam pripadal.

3.4.4 Ignacij Lojola in Frančišek Ksaverij – *Annus saecularis*

Glede dela na čast redovnika ustanoviteljema Ignaciju Lojoli (1491–1556) in Frančišku Ksaveriju (1506–1552) z naslovom *Annus saecularis Consecrationis ss. Ignatii et Xaverii* »Stoletnica kanonizacije svetih Ignacija in Ksaverija«, ki je izšlo na Dunaju leta 1722 (Maurisperg 1722), ni enotnega mnenja, ali je Maurisperg res njegov pisec. Izšlo je ob stoletnici kanonizacije Ignacija Loyolskega in Frančiška Ksaverija; za svetnika ju je 12. marca 1622 razglasil papež Gregor XV.

3.4.5 Janez Nepomuk – *Homagium S. Joanni Nepomuceno*

Češkemu duhovniku, mučencu in svetniku Janezu Nepomuku (ok. 1350–1393) se je Maurisperg poklonil s spisom *Homagium S. Joanni Nepomuceno loquenti et tacenti* »Poklon svetemu Janezu Nepomuku, govorečemu in molčečemu« (Maurisperg 1730). Izšel je v Ljubljani leta 1730, z njim pa je nastopil sredi novembra tega leta ob posebni slovesnosti na čast Janezu Nepomuku, del slovesnosti pa je bil tudi slovesni sprevid iz cerkve (ali kapele) ljubljanskega jezuitskega kolegija do ljubljanske stolne cerkve (Maurisperg 1730; Pohlin 1862: 35; Sartori 1803: 265).

HOMAGIUM

SANCTO

IOANNI

NEPOMUCENO,

LOQUENTI, ET TACENTI,

Pro servato Sacramenti arcano

PROTO-MARTYRI,

Mutô Præconiô

Ab

Eloquentia præstitum

in Cæsarea Cathedrali Basilica
Labacensi,

XIV. Kal. Decembris, Anno M. DCC, XXX.

Cum

*Academica supplicatio è Templo Soc. JESU
ad eandem Cathedralẽ Ecclesiam educeretur.*

ORATORE

R. P. Antonio Maurisberg è Soc. JESU,
Collegii Archi-Ducalis Ministro.

LABACI, Formis J. Georgij Mayr, Incl. Prov. Carn. Typog.

3.5 Oktavij Bucelleni, *Compendium Vitae S. Thomae Aquinatis*

O Oktaviju (Ottavio) Bucelleniju je znano malo. Plemiška družina baronov in grofov Bucelleni je sicer izvirala iz Francije, od koder se je razširila v Nemčijo in v 14. stoletju v Italijo, v 16. stoletju pa tudi na območje Goriške, kjer se je razdelila na dve veji: na goriško in kranjsko. Na Kranjskem so pripadniki družine zaradi povezav s plemstvom in oblastniki uspeli obogateti, ker so se usmerili v fužinarstvo na območju severne Kranjske. Oktavij¹⁸ je bil po zapisih biografov in bibliografov rojen v Savi na Kranjskem 11. avgusta 1674. V jezuitski red je vstopil pri 17 letih, torej leta 1691; pozneje je naredil zaobljube in postal doktor teologije in filozofije, oboje pa je 28 let poučeval najprej na dunajski univerzi in pozneje na graški. Glede na podatke iz zgodovine dunajske univerze (Locher 1773: 84, 162, 173, 269; Wappler 1884: 163, 412, 481) je bil leta 1709 senior dunajske Filozofske fakultete iz Družbe Jezusove; leta 1712 se »pater Oktavij Bucelleni iz Družbe Jezusove, doktor svete teologije in profesor moralne teologije« (*Octavius Bucelleni, Soc. Jesu, S. Theol. Doctor, & in Moral. Professor*) omenja kot ogrski prokurator (*Procurator Hungaricus*); leta 1712 je bil rektor Ferdinandovega (oz. Ferdinandejskega) seminarja v Gradcu (Wappler 1884: 412); v akademskem letu 1713/1714 je bil dekan Filozofske fakultete in redni profesor moralne teologije (*P. Octavius Bucelleni, Soc. Jesu, S. I. Theol. Moral. Professor ordinarius*); v akademskem letu 1714/1715 je bil vicedekan (*Vice-Decanus*) Filozofske fakultete, v akademskem letu 1722/1723, ko je bil dekan dunajske Teološke fakultete, pa se omenja kot razlagalec Svetega pisma (*Sacrarum Litterarum Interpres*). Pozneje je bil v Gradcu devet let rektor Ferdinandovega seminarja. Zadnje desetletje svojega življenja je preživel v graškem jezuitskem kolegiju, kjer se je spopadal z različnimi boleznimi in starostnimi tegobami. Umrli je 16. maja 1752 v Gradcu, v 78. letu življenja in 61. letu redovništva (Locher 1773: 84, 162, 173, 269; Stoeger 1856: 38 (Bucelleni Octavius); von Wurzbach 1857: 187; Wappler 1884: 163, 412, 481; Backer–Backer–Sommervogel 1869: st. 932; Backer–Backer–Sommervogel 1896: 2, 316–317; Mugerli 2018 (2013)).¹⁹

¹⁸ Mugerli omenja še enega Oktavija Bucellenija (Mugerli 2013 (2018)), starejšega pripadnika družine (ok. 1600–1691), ki je na Dunaju študiral filozofijo, v Rimu na kolegiju Germanik pa teologijo; tu je tudi doktoriral, pozneje pa je služboval kot duhovnik na Kranjskem, bil leta 1659 predsednik kranjskega deželnega zbora, leta 1663 stolni kanonik v Ljubljani, leta 1667 dekan in nato stolni prošt.

¹⁹ Podatki o Bucelleniju in drugih pislih iz jezuitskega reda so pri poznejših biografih in bibliografih povzeti tudi iz ohranjenega rokopisnega gradiva, ki ga je zbral Michael Paintner (1753–1826); gradivo je Johann Nepomuk Stoeger (Stoeger 1856: 250) naslovil *Collectio Scriptorum Provinciae Austriae Societatis Jesu*, pozneje pa ga je tudi s pridom uporabljal pri pisanju svojega zbira jezuitskih piscev avstrijske province (*Scriptores Provinciae Austriae Societatis Jesu*).

Slika 5 (levo): Anton Maurisperg, *Homagium Sancto Ioanni Nepomuceno* (1730);

Vir: dLib.si

COMPENDIUM
1799
VITÆ: *Indicis*
S. THOMÆ ⁷⁹⁹

AQUINATIS,
Angelici Ecclesiæ Doctoris,
HONORIBUS
Admodum Reverendorum, Religiosorum,
ac Clarissimorum

Dominorum, Dominorum ¹³⁸
SS. Theologiæ

DOCTORUM,

Per Adm. Reverendum, ac Clarissimum

P. OCTAVIUM ¹⁷⁹⁹
BUCELLEN

è Societate JESU,

SS. Theologiæ Doctorem, & in Antiquis-
sima, ac Celeberrima Universitate Viennensi Sacrarum
literarum Interpretem, nec non Inclytæ Facul-
tatis Theologiæ p. t.

DECANUM SPECTABILEM

In Metropolitana Basilica D. Stephani Proto-Mar-
tyris Vienna Anno M. DCC. XXIII. die Nov.
Recens

CREATORUM

Oblatum à DD. Theologis Viennensibus.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
Typis Mariæ Theresiæ Voigtin, Viduæ, 1723.

Na seznamih Bucellenijevih izdanih spisov je sedem knjižnih del s področja zgodovine, filozofije in teologije (Stoeger 1856: 38 (Bucelleni Octavius); von Wurzbach 1857: 187; Wappler 1884: 163, 412, 481; Backer–Backer–Sommervogel 1869: st. 932; Backer–Backer–Sommervogel 1896: 2, 316–317; Simoniti 1972: 24–24, št. 156–161), med njimi tudi kratek slavilni svetniški življenjepis, dopolnjen z nekaj hagiografskimi vložki, z naslovom *Compendium Vitae S. Thomae Aquinatis Angelici Ecclesiae Doctoris ...* »Priročnik o življenju svetega Tomaža Akvinskega, Angelskega doktorja Cerkve ...« (Bucelleni 1723), ki je izšel leta 1723 pri tiskarki Mariji Tereziji Voigt, vdovi tiskarja Voigta; Bucelleni je delo v imenu dunajskih teologov (uvodno posvetilno pismo tudi podpiše z *Addictissimi Theologi Viennenses*) posvetil sedmim novim doktorjem teologije, ki so bili leta 1723 promovirani na dunajski univerzi.²⁰ Delo, ki je svetniški življenjepis in oris v pravem pomenu besede, obsega 157 strani in je razdeljeno na 17 poglavij: 1. starši, domovina, otroštvo; 2. vzgoja, nravi, mladostna stremljenja; 3. vstop v red; 4. poskus vpliva matere in bratov, ujetništvo, manjši spori; 5. drugo ujetništvo, osvoboditev; 6. študij, študij teologije; 7. njegovo izvrstno znanje, sloves; 8. napisana dela; 9. kako si je pridobil modrost; 10. ponižnost in čistost duha; 11. njegova govorniška moč, pridiganje, nekateri modri izreki; 12. abstrahiranje od čutov, po božjem navdihu spoznane stvari; 13. bolezen, smrt, pokop; 14. prenosi telesa in rok; 15. nekateri čudeži; 16. kanonizacija; posebno čaščenje v Neaplju, Salernu in Vercelliju; njegov pas; 17. misli znamenitih mož o Tomažu Akvinskem.

3.6 Francišek Brigant (Bregant)

O nabožnem piscu Francišku Brigantu ali Bregantu je znano le, da je bil rojen na prelomu 17. in 18. stoletja ali v začetku 18. stoletja in da je 30 let služboval kot župnik na Vogrskem (*Ungrisch*), župnijo pa mu je kot beneficij podelil grof Kuenburg (Briquet 1860; Breclj 1976 (2013)). Bibliografski viri mu pripisujejo tri dela, ki so bila vsa natisnjena pri Carlu Schirattiju v Vidmu, vsa tri obravnavajo mariološko tematiko in so preprejena s hagiografskimi vložki (Pohlin 1862: 11; Simoniti 1972: 24, št. 151–153; Breclj 1976 (2013)).

²⁰ To so bili: Joannes Jacobus Cechotti, Josephus Antonius de Hack, avguštinec p. Bonaventura Schlangenberga, ter dominkanci p. Jordanus Stolz, p. Cyrillus Riga, p. Dominicus Josephy in p. Raymundus Limp. Gl. Bucelleni 1723: III–IV.

1. Prvo je *Gazophylacium Marianarum virtutum, numeris poeticis concinnatum* »Zakladnica Marijinih vrlin, zapisana v pesniških metrumih ...« (Brigant 1669). Pohlin dela, ki je izšlo leta 1669, ne omenja (Pohlin 1862: 11),²¹ edini v Sloveniji zaenkrat znani izvod pa hrani Semeniška knjižnica v Ljubljani. Posvečeno je salzburškemu nadškofu Maksimilijanu Gandolfu; glede na to, da je bil Maksimilijan Gandolf grof von Kuenburg (1622–1687) salzburški nadškof v obdobju od 12. novembra 1668 do 3. maja 1687, je delo nastalo enkrat v tem obdobju. (knjižničar Ap. Briquet, ki je delo opisal (Briquet 1860), navaja letnico 1669). Obsega 68 strani, v njem je zbranih 73 latinskih pesnitev o Mariji, o Visoki pesmi ter o evangelijih (nekateri so parafraze), od metričnih oblik pa prevladujeta elegični distih in heksameter. Uvod je napisan v obliki dolgega epigrama, ki opisuje grb salzburškega nadškofa; uvodno prošnjo je Brigant naslovil *Varia suspiria*. Vsaka pesem ima v naslovu zapisano ime Marija z velikimi tiskanimi črkami (npr. MARIA, *pulchra ut luna*; MARIA, *venter tuus vallatus liliis* ...). V pesmih je precej mysticizma, pisec pa se kaže kot spreten verzifikator, ki rad uporablja akrostih (tudi dvojni ali celo trojni), na primer:

M, inter numen Mediatrix inter et ipsuM,

in besedne igre, npr. v verz o napisu *INRI* (sicer kratica za *Iesus Nazarenius Rex Iudaeorum* »Jezus Nazarečan, judovski kralj«):

Invidia Noster Rex est oppressus ab Ipsa.

Delo je bilo redkost, iskana tudi med bibliofili (Briquet 1860; Catalogue 1845 (št. 101), 9; 1848, 9 (št. 101); 1849, 7 (št. 70)).

2. Drugo delo je Brigant naslovil *Sertum, in quo Marianae virtutes ex litaniiis Lauretanis depromptae continentur, numerisque concinnatae et omni animi demissione ac reverentia dedicatae* »Venec (ali »Niz«), v katerem so zajete Marijine vrline, povzete iz lavretanskih litanij, prelite v verze ter z vso ponižnostjo duha in spoštovanjem posvečene« (Brigant 1671). Izšlo je leta 1671 – Pohlin letnico navaja (Pohlin 1862: 11), Simoniti pa zapiše (Simoniti 1972: 24, št. 153), da letnica ni znana ([s. a.] –, obsega 116 strani, pesmi pa opisujejo posamezne vzklike, ki sestavljajo lavretanske litanije. Posvečeno je rimskemu cesarju Leopoldu I. (1640–1705), ki je kot cesar

²¹ Simoniti zapiše (Simoniti 1972: 24, št. 152), da letnica izida ni znana ([s. a.]–).

vladal od 18. julija 1658 do 5. maja 1705. Edini doslej odkriti izvod v Sloveniji hrani Semeniška knjižnica v Ljubljani.

3. Tretje Brigantovo delo nosi naslov *Confutatio novorum asserentium B. V. Mariam non fuisse maestam tempore passionis Christi* »Zavrnitev novih trditev, da blažena Devica Marija ni bila žalostna v času Kristusovega trpljenja« (Brigant 1671). Omenja ga samo Pohlin (Pohlin 1862: 1), ki je poznal samo drugo izdajo (*Prima editio meos hactenus oculos fugit*). V Sloveniji zaenkrat ni bilo mogoče odkriti dosegljivega izvoda.

3.7 Paolo Segneri (Adrian Wilhelm Fabricius), *Devotus Mariae Virginis*

Primer hagiografskega besedila, ki je bilo na Slovenskem zgolj natisnjeno, je *Devotus Mariae Virginis seu Varia motiva & media B^{am} Virginem dignè ac devotè colendi* (Segneri 1724); avtor dela, ki je bilo izvirno napisano v italijanščini, je bil italijanski pridigar in nabožni pisatelj Paolo Segneri, v latinščino pa ga je prevedel Nmec Adrian Wilhelm Fabricius.

Jezuit Paolo Segneri (Massei 1701; Backer–Backer–Sommervogel 1896: st. 1050–1089; Risi 1924; Croce 1948: 155–181; Marzot 1950; Polgár 1990: 191–194 (Segneri Paolo 1624–1694); Schwedt 1995; Schwedt 2000; La Padula 2004; Leone 2018) je pomembno ime italijanske književnosti. Rodil se je leta 1624 v mestu Nettuno, leta 1637 je vstopil v jezuitski red, bil leta 1653 posvečen v duhovnika, nato pa se je povsem posvetil pridigarstvu. Želja, da bi deloval v misijonih, se mu ni uresničila; njegova pridigarška dejavnost je bila vezana večinoma na Italijo. Velja za enega od največjih italijanskih pridigarjev in enega najpomembnejših italijanskih nabožnih piscev 18. stoletja. Njegova mariološka teološka razprava s številnimi hagiografskimi elementi s poznejšim latinskim naslovom *Devotus Mariae Virginis* je bila v napisana v italijanščini in je bila prvič natisnjena v Bolonji leta 1667 pod naslovom *Il divoto di Maria Vergine istruito* .... Kmalu so sledile še nove izdaje (npr. Monza 1677) in prevodi dela v latinščino, na primer v Kölnu (1697, 1702, 1709, 1732), v Konstanci (1735), na Dunaju (1795), v Ingolstadtu (1759), v Linzu (1759, 1768), v Bambergu itd. Številne izdaje potrjujejo priljubljenost in razširjenost dela, ki ga sicer najdemo pod dvema različnima naslovoma, in sicer *Devotus Mariae Virginis* in *Devotus Mariae cliens*. Latinski prevod dela (Erberg 1825: 318; Pohlin 1862: 18; Simoniti 1972: 122, št. 1317; Uršič 1975) je izšel leta 1724 tudi v Ljubljani pri tiskarju Janezu Juriju Mayru

DEVOTUS
MARIÆ
VIRGINIS

SEU

Varia motiva & media B^{am}
Virginem dignè ac devotè colendi.

Conscriptus primùm Italicè

à R. P. Paulo Segneri S. J.

Dein

Latinitate donatus

Ab

Adriano Wilhelmo Fabri-
tio SS. Theologiæ Doctore, Archi-
Diaconalis Collegiatæ Beat. Virginis
ad gradus Canonico Capitulari.

Cui accesserunt

Sapientiæ Sanctorum

Tres Partes.

*Et Alma Sodalitati B. V. sub titulo in
Cælos assumptæ in Archi-Ducali Collegio S. Jo.*

*Labaci Apostolica auctoritate erectæ &
confirmatæ in Xenium oblatæ*

Anno M. DCC. XXIV.

LABACI, Formis J. G. Mayr, I. P. C. T.

pod izvirnim latinskim naslovom *Devotus Mariae Virginis seu Varia motiva & media B'um Virginem dignè ac devotè colendi* (Segneri 1724). Njegov prevajalec je bil Adrian Wilhelm Fabricius, doktor teologije in kapituljar, tj. kanonik in član stolnega kapitlja arhidiakonalnega kolegiatne cerkve sv. Marije *ad Gradus* v Kölnu, kjer je tudi umrl 12. januarja 1719 (Hartzheim 1747: 9; Adelung 1787: 984).

3.8

Hagiografske vsebine in teme so tudi del nekaterih zgodovinskih orisov romarskih središč, predvsem Marijinih romarskih središč. Izpostavimo lahko dva pisca, ki sta bila po rodu Primorca in oba frančiškana: Klara Pasconija in Gašperja (Kasparja) Pasconija.

3.8.1 Klar Pasconi, *Triumphus Coronatae Reginae Tersactensis in Historicus Progressus Mariani Triumphi*

Klar Pasconi starejši je bil rojen leta 1685 v Gorici. Po končanem študiju je med letoma 1717 in 1719 poučeval filozofijo in teologijo na Trsatu, pozneje znova v letih 1727–1732 ter 1733–1737 cerkveno pravo na tamkajšnji bogoslovni šoli, nato pa je postal profesor na bogoslovni šoli v Ljubljani. Večkrat je bil soudeležen tudi pri vodenju province kot provincialni definator in kustos. Umrli je 8. decembra 1741 na Trsatu. V njegovi zapuščini je več del z zgodovinsko in teološko tematiko ter nekaj rokopisov (Knezović 2008; Moroni 1846: 286; Hoško 2004: 198–200; Hoško 2010: 430).

Klar Pasconi je ogromno časa in energije posvečal promociji in proslavljanju romarskega svetišča na Trsatu; veljal je za varuha trsatskega božje poti in oprijel se ga je vzdevek *custos verusque Mariophilus* »čuvar in resnični Marijoljub«, tudi zato, ker je napisal dve zgodovinsko-hagiografski deli na čast trsatski Mariji. Njena romarska pot na Trsatu je povezana z legendo, da naj bi angeli maja 1291 odnesli Marijino hišo iz Nazareta in jo prinesli na Trsat, po sedmih mesecih pa naj bi jo odnesli v Loreto v Italiji (prav tako znana božja pot). Dogodek je pozneje dala preveriti rodbina Frankopanov, ki so bili lastniki Trsata; njihovi poslanci so sporočili, da je Marijina hiša iz Nazareta res izginila razen temeljev (te so menda odnesli križarji; danes na tem mestu stoji bazilika Marijinega oznanjenja). Osnove za razvoj legende so bile s tem dane; Frankopani so sprejeli razlago in dali zgraditi kapelo, nato cerkev in frančiškanski samostan. Posebnost Trsata je čudodelna Marijina podoba, ki jo je

svetišču leta 1367 podaril papež Urban V.; podoba je bila kronana leta 1715 kot prva zunaj Italije in dve leti pred kronanjem čudodelne podobe na Sveti Gori pri Gorici (Venedig 1873; Majar 1890; Hoško 1991; Matejčić 1991; Hoško 2007; Bradanović–Hoško 2009). Pasconi je Trsatu posvetil dve deli, ki ju lahko označimo kot zgodovinsko-hagiografski.

Najprej je leta 1731 izšlo delo *Triumphus Coronatae Reginae Tersactensis, Signis, Prodigis ubique Nitentis* »Zmagoslavje kronane trsatske Kraljice, povsod bleščeče se od znamenj in čudežev« (Pasconi 1731). Razdeljeno je na dvanajst poglavij, v katera je pisec najprej vključil hvalnice na čast Mariji in razprave o izvirnosti Marijine hiše v Nazaretu, o njenem čudežnem prenosu na Trsat, o njenem umiku s Trsata v Recanati in o razlogih in potrdilih za njen čudežni prenos. V nadaljevanju je predstavil: trsatsko Marijo kot podeljevalko darov in nebeških milosti; petdeset čudežev, ki so se zgodili po Marijini priprošnji; petdeset drugih prejetih čudežnih dobrin; nove božanske čudežne dogodke; druga znamenja, dosežena po posredovanju Marije; romanja na Trsat; usluge in privilegije, ki sta jih trsatskima cerkvi in samostanu podelila Sveti sedež in avstrijski cesarski dvor; utemeljitelja trsatske cerkve in samostana Martina Frankopana.

Primer 1: slavlina pesem na čast Mariji (Pasconi 1731: 40), napisana v preprostem akcentuacijskem verzju:

O Maria
 Huc cum Domo advenisti,
 Ut qua pia Mater Christi,
     Dispensares gratiam.
 Nazarethum tibi ortus;
 Sed Tersactum primus portus,
     Petenti hanc Partiam.
 Aedem quidem hinc tulisti,
 Attamen hic permansisti,
     Regina Clementiae.
 Nobis inde gratulamur,
 Digni quod hic habeamur ,
     Materna praesentiae.

Primer 2 (28. opisani čudež): Soprogo ljubljanskega asesorja Copinija so mučili hudi glavoboli; po priprošnji na trsatsko Marijo ji je odleglo in v zahvalo je na Trsat poslala čop svojih las (Pasconi 1731: 58):

XXVII. Eodem. 22. Maii. Uxor Domini Copini Assessoris Labacensis, assiduo capitis dolore, nec somnum, nec quietem indulgente, fuit pergravata. Hujus nostrae Sanctissimae Matris interventu, confestim sedatis humoribus noxiis, dolor omnis profugit: ac gratiae obtentae, priorum capillorum fasciculum huc transmissum, voluit esse attestatorem.

Trinajst let pozneje, leta 1744, je Pasconi objavil še delo *Historicus Progressus Mariani Triumphi et Frangepanae Aniciae Prosapiae* »Zgodovinski napredek Marijinega zmagoslavja in rodu krških Frankopanov« (Pasconi 1744). Razdelil ga je na štirinajst poglavij, zasnoval pa ga je kot vsebinsko nadaljevanje dela *Triumphus coronatae reginae Tersactensis*; to je razvidno že iz začetka, kjer je vzpostavil neposredno povezavo s prvo knjigo. V nadaljnjih poglavjih je predstavil: rodbino Frankopan; vzroke za ustanovitev in gradnjo trsatskega frančiškanskega samostana in za to zaslužne člane rodbine Frankopan; gradnjo cerkve in njeno razširitev; gradnjo kapele, ki jo je nad sledmi nazareške hiše dal zgraditi Nikola III. Frankopan; oltarje in drugih omembe vredne stvari v cerkvi; nove božje čudeže po posredovanju Marije; druge dobrine, ki jih je Marija podelila ljudem, ki so se zatekli k njej; Marijino radodarnost; Frankopane kot oblastnike v Senju, na Krku, v Modrušu in v Slavoniji; junaštva rodbine Frankopan; svetniške odlike rodbine Frankopan; dokaze, da sta sveta očeta Frančišek Asiški in Benedikt iz Nursije izšla iz rodu Frankopanov; pomembne ženske in mučence iz rodbine Frankopan ter zgodovinske vire zanje; trsatske kapele in stopnice. Delo zaključí s hvalnico na čast Mariji. Primer: Himna na čast Mariji, napisana v sapfiški kitici (Pasconi 1744: 139–140):

TRIUMPHUS CORONATÆ
REGINÆ TERSACTENSIS,
SIGNIS, PRODIGIIS UBIQUE
NITENTIS.

In Duodecim Capita Distributus,

A T Q U E

Ope, & Impensis Illustrissimi Domini

AUGUSTINI CODELLI DE FHANENFELD,

Domini in Thurn, & Saloch, Excelsæ Provinciæ Carniolæ
Nobilis Patritii, Devotissimi Simul, ac Studiosis-
simi Mariani Cultus Zelatoris.

I N L U C E M E D I T U S

Ad Dei ter Optimi Maximi, Ejusdemque Sanctissimæ Genitricis
Honorem, & Gloriam, Proximorum utilitatem, nec non ad
singularem in cordibus Fidelium erga Virginem Deiparam,
devotionem excitandam, ac promovendam.

S T U D I O , E T O P E R A

P. F. CLARI PASCONI

Ordinis Fr. Minorum S. P. Francisci Reformatorum, Provinciæ
Sanctæ Crucis Croatiz, Carniolæ Alumni, ac Incolæ
Conventus Terlaënsis Divæ Virginis Gratiarum.

VENETIIS, Apud Jo: Baptistam Recurti:

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

HYMNUS

Ad Gloriosam Virginem
Virgo , qua consortem hominis , Deique
Arbitrum rerum genitumque ab uno
Concipis foecunda, parisque sola
Integra Mater,
Te sibi elegit Deus ante Saecla
Te vocant gentes Dominam Angelorum
VERBUM ubi est FACTUM CARO, tantaque alvo
Clausa potestas.
Tu scelus primi Patris expiasti,
Exules qui nos patria, reosque
Fecerat semper, tibi cessit uni
Janua leti.
Jure Te dicunt igitur potentem
Gratiae, & lapsi generis salutem,
Et Maris Stellam, micat unde fulgor
Luce perenni:
Salve Io mundi specimen, salusque
Omnium, qui te prece rite adorant,
Salve Io victrix scelerum, tuamque
Respice gentem.
Daque Septenni penetrare fines
Gaudii, & Trinum Patris, atque Nati,
Spiritusque, individuumque, & unum
Cernere Numen.

Obe deli sta bili natisnjeni in izšli v Benetkah pri istem tiskarju (Giovanni Battista Recurti). Pasconi sicer obravnava tematiko na zelo specifičen način, ki je bil dokaj ustaljen v 18. stoletju. V ospredje je vedno postavljeno Marijino čaščenje, ne zgodovinska natančnost, pri tem pa izpostavlja predvsem dolgo tradicijo in čudodelnost Marijine podobe, zato vključuje veliko opisov čudežnih dogodkov (skupaj več kot 450). Rdeča nit vseh poglavij knjige je Marija in njena božanskost; tu najdemo številne hagiografske elemente in odlomke, ki so pogosto bolj lokalnega pomena in značaja. Izrazito je poudarjena Marijina radodarnost in ta se najbolj odraža v čudežih, ki se dogajajo po njeni priprošnji in po njenem posredovanju. Deli sta preplet zgodovinskega dela, slavnega spisa in hagiografije. Pasconi se izkaže kot

zelo dober latinist; njegov jezik je preprost, tekoč, slovnično pravilen in lahek za razumevanje.

Tretje Pasconijevo delo je ostalo v rokopisu, ki ga hrani frančiškanski samostan na Trsatu. Gre za nadaljevanje prvega z naslovom *Continuatio triumphi Reginae Tersactensis* »Nadaljevanje zmagoslavja trsatske kraljice«; svojo pripravo je pisec prekinil v začetku junija 1741, najverjetneje zaradi bolezni (Knezović 2008: 355)

3.8.1 Gašper Pasconi, *Historia Ecclesiae et Conventus Montis Sancti*

Podobno kot Klar je zasnoval svoje delo njegov malo mlajši sodobnik, najbrž njegov brat, leta 1687 ali 31. maja 1688 rojeni Kaspar oz. Gašper Pasconi, sin Frančiška Pasconija. V red je vstopil v samostanu v Nazarjah, kjer je bil tudi preoblečen in je opravil noviciatsko obdobje. Po končanem šolanju in študiju, o katerih ni podatkov, je leta 1717 na Trsatu eno leto poučeval filozofijo. Po dveh letih se je leta 1719 ponovno vrnil na Trsat in tu do leta 1721 predaval teologijo, vmes pa je tudi opravil izpit za generalnega lektorja teologije. Deloval je tudi kot lektor teologije v Ljubljani. V redu je bil tudi nosilec pomembnih služb; tako je leta 1729 postal provincialni definator, v letih do 1735 do 1739 je bil provincial Hrvaško-kranjske province svetega Križa, bil pa je tudi generalni vizitator na Bavarskem. Umrli je v hospicu v Solkanu 15. marca 1754 (Codelli 1792: 177–179; Blažič 1853: 51; Morelli 1855: III, 207, 317–318; Valentinelli 1861: 302 (št. 2220); Manzano 1885: 15; Marušič: 1985: 583; Hoško 2004: 198–200).

Gašper Pasconi je l. 1746 v Benetkah objavil delo z naslovom *Historia Ecclesiae et Conventus Montis Sancti Divae Virginis Gratiarum* »Zgodovina cerkve in samostana Svete Gore božanske Device Milosti« (Pasconi 1746). V delu je po enakem vzorcu kot že pred njim Klar opisal frančiškanski samostan in Marijino cerkev na Sveti Gori pri Gorici. Razdelil ga je na petnajst poglavij, v katerih predstavi: čudežnost kraja, izvor imena, gradnjo svetogorske cerkve; prvo čaščenje svetogorske Marije, gradnjo cerkve in njeno posvetitev; začetke samostana, njegove privilegije ter izkaze naklonjenosti s strani avstrijske cesarske hiše; solkanski hopic; več dejstev, ki potrjujejo svetost kraja ter krasijo in nadvse priporočajo svetogorsko baziliko; oltarje svetogorske cerkve; milosti in čudežne dogodke po posredovanju Marije; druge čudeže; predpriprave na slovesno kronanje l. 1717; prenos čudežne Marijine podobe iz cerkve na Sveti Gori v Gorico, kjer je bila kronana na trgu Travniki; pravne koncesije, delegacije in določila za kronanje; opis opremljenosti svetogorske cerkve

ob slovesnem kronanju Marijine podobe; predstavitev slavnih napisov, ki jih je bilo mogoče videti ob tej priložnosti; opremljenost svetišča s simboli; epilog z dolgo hvalnico na čast Mariji na koncu. V delu v osnovnih potezah predstavi tudi začetke svetogorske zgodbe od čudežnega prikazanja Marije Urški Ferligoj in s tem povezane dogodke, ki so pripeljali do zidave cerkve. Večina spisa je posvečena čudodelni Marijini podobi, v njem pa se teme in stvarni zgodovinski podatki prepletajo s hvalospevi na čast Mariji.

Primer – opis 15. čudeža: Edini preživeli sin Marka Besendijaka iz Branika je padel v jezero; in ko je oče že obupaval, da je utonil, se je priporočil Mariji in nenadoma je sina zagledati, kako plava na vodi in kaže znake življenja (Pasconi 1746: 61):

XV. Ad ejusdem suavissimae Virginis protectricem, & omnipotentem manum, de qua dici potest illud (17) *Victricem manum tuam laudaverunt pariter*, eodem Anno confugerat Marcus Bessendiak ex Raiffenbergo, qui fiducialiter invocato, & nunquam deficiente in humanis periculis ejusdem Materno auxilio, filium, quem unicum adhuc superstitem habuit, fortuito in lacum prolapsus, quemque jam submersum deplorabat, confestim super aquas natantem in occursum Parentis videre, & salvum accipere meruit. Qui propterea fiducia plenus, ut ille in Virginem nostram Sanctissimam cum Regio Propheta (18) non oret ad Dominum: *Fiat manus tua, ut salvet me*, & (19) *Emitte manum tuam de alto & libera me de aquis multis*. Haec certe est Omnipotentis Dei manus, quae unumquemque Virgini devotum protegit; unde hujusmodi gloriari merito potest: *Sub umbra manus tuae protexit me*. (20) – (17) Sapient. 10. / (18) Psal. 118.19. / (19) Psal. 143. / (20) Isaiae 51.

3.9 Primer neohranjenega dela – *Colossus erectus*

Nekaj del s hagiografsko vsebino je izgubljenih in jih poznamo samo iz sekundarnih virov. Tak primer je *Colossus erectus d. d. Aloysio et Stanislao* (1727), ki je bilo posvečeno Alojziju Gonzagi in Stanislavu Kostki, dvema mladima jezuitoma, ki sta bila zavetnika mladine. Viri navajajo (Verzeichnis 1858: 37; Stoeger 1856: 199 (Labacense Collegium); Backer–Backer–Sommervogel 1872: st. 672), da je bilo to delo izdano l. 1727 v Ljubljani pri tiskarju Mayru leto dni po njuni kanonizaciji. Delo je bilo kratko, saj je obsegalo le 4 strani; nikjer ni navedeno, za kakšne vrste delo je šlo: za pridigo, slavnili spis, govor ali pesnitev. Zaenkrat ni znano, ali je morda ohranjen kak izvod dela.

HISTORIA
ECCLESIÆ, ET CONVENTUS
MONTIS SANCTI
DIVÆ VIRGINIS GRATIARUM

IN QUINDECIM CAPITA DISTRIBUTA

Variis Sacri Eloquii, Sanctorumque Patrum oraculis, Elogiis,
Marianis prodigiis, piis reflexionibus: atque argumentosis
Symbolis compendiosa methodo exornata, ac consecrata

GLORIÆ, ET HONORI

E J U S D E M

SANCTISSIMÆ DEI GENITRICIS

cujus Sacratissima Effigies accedente consensu

URBIS, ET ORBIS

Vaticano ritu, Pontificali apparatu, indicibilique
fidelium concurrentium

JUBILO, ET NUMERO

AUREIS REDIMITA CORONIS

a duobus jam sæculis, & amplius miraculis claret,

PRÆLO DONATA

Gloriosissimis sub Auspiciis

INCLYTORUM STATUUM

Illustrissimi, ac Principalis Comitatus Goritiensis

O P E R A

A. R. PATRIS CASPARI PASCONI

SS. Theologiæ Lectoris Emeriti, & Provinciæ S. Crucis, Croatiae, &
Carniolæ Ordinis Minorum Strictioris Observantiæ Ex-Ministri
Provincialis, & actualis ejusdem Custodis.

VENETIIS, MDCCLXVI.

Apud Dominicum Occhi.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Slika 9: Gašper Pasconi, *Historia Ecclesiae et Conventus Montis Sancti* (1746);

Vir: dLib.si, ÖNB, MDZ

3.10 Kronike

Kot poseben vir hagiografskih vsebin in zapisov je treba omeniti tudi kronike in dela kronikalnega značaja. Tak primer zgodovinskega in (deloma) kronikalnega dela je redovna zgodovina Mavra Fajdige z okrajšanim naslovom *Bosnia Seraphica* »Bosna Serafska« (Fajdiga 1777), katere rokopis hrani arhiv Slovenske frančiškanske province sv. Križa. Rokopis obsega 1235 strani, vsebinsko pa je razdeljen na tri dele. Prvi del opisuje zgodovine frančiškanov od njihovega prihoda v Bosno do razdelitve tedanje province na Bosno Srebrno in Bosno-Hrvaško (približno obdobje med letoma 1340 in 1513/1514), drugi del pa opisuje dogodke od omenjene razdelitve do nastanka kronike (od 1513/1514 do leta 1777); oba dela sta izrazito zgodovinska. Ostalih 83 % rokopisa obsega tretji del; ta prinaša opise petnajstih samostanov, ki so bili v 18. stoletju vključeni v Hrvaško-kranjsko provinco sv. Križa reda manjših bratov reformatov, med katerimi sta tudi dva samostana, katerih cerkvi sta bili pomembni romarski središči: Sveta Gora pri Gorici in Trsat (Hriberšek 2018; Hriberšek 2020: 154–164). V opisu obeh je veliko hagiografskih odlomkov zlasti v tistih poglavjih, v katerih pisec opisuje začetke romarske poti, Marijina prikazovanja ter čudeže, ki so se zgodili po priprošnji k Mariji: čudežne ozdravitve, rešitev iz smrtne nevarnosti ipd. Tudi pri opisih nekaterih drugih samostanov najdemo krajše zapise o lokalnem izročilu, legendah ali čudežih. Primer: slovesna pesem, peta ob kronanju čudodelne svetogorske Marijine podobe 6. junija 1717 (Fajdiga 1777: 715):

Coronata Mater Dei
 Tu Solamen cordis mei
 Spes es, et refugium
 in Sede gratiarum
 monstra nobis pignus charum
 Jesum tuum Filium.
 Huc in Montem advenisti
 Sedem quoque hic elegisti
 Regina clementiae
 Populus iste devotus
 et amore tui motus
 exivit Ecclesiam
 Ursulae apparuisti
 Opem ferre promisisti
 Ad te properantibus.
 Nobis inde gratulamur
 Digni, quod hic habeamur
 Maternae praesentiae

Hic est Mons hilaritatum
 Culmen Virgini Sacratum
 Ab Authore Saeculi
 Tot portentis decorata
 Grandi fastu coronata
 Suis ditat gratiis.
 Vere Mons Sanctus vocatur,
 Qui â te sanctificatur
 Mater Clementissima
 Tu ad Coelum certe via
 Omnes pia ô Maria
 Tuum duc ad Filium
 Quae hic Coronata sedes
 Ante tuos flexi pedes
 Adoramus Filium
 Dum tenellum sinu lactas
 Tunc pro nobis preces jactas
 Triadis Triclinium.

Prevod (prevedel M. H.)

Mati Božja kronana,
 ti uteha si srca,
 up si in zavetnica,
 v svetišču milosti
 ljubo jamstvo nam pokaži
 Sina svoj'ga Jezusa.
 Sem na Goro si prišla
 tu si sedež si izbrala,
 ti, Kraljica blagosti.
 Ljudstvo to ti je predano
 in v ljubezni do te vžgano
 cerkev ti zgradilo je.
 Urški tu si se razkrila
 in pomoč si obljubila
 vsem, ki k tebi prihité.
 Radost nas zato navdaja,
 vredni, da nas vse obdaja
 tu navzočnost Matere.

Gori tej veselosti
 Stvarnik časov večnosti
 vrh posvetil je Devici.
 S čudeži ozaljšana,
 praznično okronana
 svoje milosti deliš.
 Prav je Svéta imenovana
 gora, od té posvečevana
 Mati ti preblažena.
 Trdna si v nebo stezica,
 vse, o blažena Devica,
 pelji k Sinu svojemu.
 Tu, pred tabo, kronana,
 na kolenih množica
 Sina moli tvojega.
 V nedrih malčka ti dojiš,
 prošnje za vse nas deliš,
 ti, ležišče Trojice.

4 Sklep

V prispevku je predstavljenih nekaj manj znanih ustvarjalcev, ki so nabožna dela s hagiografskimi vsebinami pisali v latinščini; med njimi prednjačijo pisci, ki prihajajo iz vrst članov jezuitskega reda. A v predstavitev jih je zajet le del; nekateri pomembnejši so že bili deležni obravnave, kot na primer Janez Ludvik Schönleben (1618–1681) s svojimi teološko-mariološkimi deli,²² večina pa nanjo še čaka. Gre za še ne dovolj raziskano področje, v katerega bo treba vložiti še veliko dela.

Slika 10: Maver Fajdiga, *Bosnia Seraphica* (1777), *Conventus in Monte Sancto*, str. 599;
 Vir: ASFP

²² Schönlebenova teološka dela, ki obravnavajo mariološko tematiko, zlasti temo njenega brezmadežnega spočetja, so: *Orbis universi votorum pro definitione piae et verae sententiae de immaculata* (1659); *Vera ac sincera sententia de immaculata conceptione Deiparae Virginis* (1668, 1670); *Palma virginea* (1671); *Mariae absque naevo labis originalis conceptae, nova typographia Labacensis urbis consecrata sub felicibus auspiciis procerum inclytae Carnioliae elogium* (1678) (Deželak Trojar 2017: 222–227).

Prima Virginis Maria Grabarum
 In Monte Sancto
 In Comitatu Gorithensi.

Caput I.

De Comitatu Gorithensi.

I. Comitatus Gorithensis, qui olim sub generali H. Cypri nomine audiuit, habet orientem Carnioliam pro termino, ad Septentrionem partim Carnioliam, partim Carinthiam respicit. Occidentem versus forum Julii Venetae ditionis pro confinis agnovit, ac ad meridiem mari Adriatico, vulgo Golfo di Venezia adjacet. Huic Comitatus est nunc etiam unicus Comitatus Gradiscanus, uterque enim ab uno, eodemque Capitaneo regitur, et gubernatur. Hoc modo sempiternus Comitatus Gorithensis a Carnioliâ secessit per fluvium, qui Sardoriam inter fluit, usque Vipacum, ubi a fluvio Vipacensi, olim frigido dicto absorbetur, dein ^{trans} prædictum fluvium per Lavenburg usque ad S. Joannem in Duino, vulgo Lybani. Ad Septentrionem continet Comitatus Gorithensis ^{4 usque Alpes Carnicae} Dulminium sub sua jurisdictione, ac ex parte occidentali se extendit per Dominium Gorithense usque ad forum Julii Venetae ditionis. Totus Comitatus ab oriente ad occidentem 10. circiter, ac a meridie Septentrionem versus 12. circiter germanica comprehendit miliaria. Incole Carnioliam versus usque ad fluvium Lisonthum Carniolio loquuntur, quamvis corrupte idiomate, qui vero trans fluvium Lisonthum in foro Julii habitant, speciali utuntur dialecto, nec valent inima Carniolicum, sed loquuntur lingua furlanica, quae est quaedam mixtura ex idiomatibus Italico, gallico, et Latino compaginata.

Hebel
 Lore

II. Hujus Comitatus principalis est Civitas Goritia germ. Görz, quam olim Norejam, vel Noritham aliqui furtim nominatam fuisse pretendunt. Haec civitas est Residencia Capitanei hujus Comitatus, qui olim in leges erat sub jurisdictione spirituali, Patriarcha Aquilejensis, nunc vero sub Archiepiscopo, S. R. I. Principe Gorithensi, et ab anno 1750. erat Patriarchatus Aquilejensis a Be.

Viri in literatura

- Reinhard ABELN 2012: *Die heilige Katharina. Leben – Legenden – Bedeutung*. Kevelaer: Lahn-Verlag (Topos-Taschenbücher, 826).
- Johann Christoph ADELUNG 1787: *Fortsetzung und Ergänzungen zu Christian Gottlieb Jöchers allgemeinem Gelehrten-Lexico, worin die Schriftsteller aller Stände nach ihren vornehmsten Lebensumständen und Schriften beschrieben werden*. Von Johann Christoph Adelung. Zweyter Band: C bis J. Leipzig: Johann Friedrich Gleditschens Handlung.
- AHL 1731: Kobavius (Andreas). *Allgemeines historisches Lexikon. Dritter Theil: K–Q*. Leipzig: Thomas Fritschens sel. Erben.
- Philippe ALEGAMBE 1643: *Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu, Post excusum anno M.DC.VIII Catalogum R. P. Petri Ribadeneirae ... Nunc hoc novo apparatu librorum ad annum ... M.DC.XLII editorum concinnata, & illustrium virorum elogijs adornata a Philippo Alegambe Bruxellensi ...* Antverpiae: Apud Ioannem Meursium, anno MDCXLIII.
- Johnatan ARNOLD 2010: Paulinus of Milan. *The Encyclopedia of the Medieval Chronicle*. Ur. Graeme R. Dunphy. Volume Two: J–Z. Leiden, Boston: Brill. 1192–1193.
- ASFP – Arhiv Slovenske frančiškanske province sv. Križa
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1891: *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bibliographie. Tome II: Boulanger – Desideri*. Bruxelles–Paris: Schepens-Picard.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1893: *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bibliographie. Tome IV: Haakman – Lorette*. Bruxelles–Paris: Schepens-Picard.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1894: *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bibliographie. Tome V: Lorini–Ostrožanski*. Bruxelles–Paris: Schepens-Picard.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1895: *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bibliographie. Tome VI: Otazo – Rodriguez*. Bruxelles–Paris: Schepens-Picard.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1896: *Bibliothèque de la compagnie de Jésus. Bibliographie. Tome VII: Roeder – Thonhauser*. Bruxelles–Paris: Schepens-Picard.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1869: *Bibliothèque des écrivains de la Compagnie de Jésus ou notices bibliographiques: 1°. de tous les ouvrages publiés par les membres de la Compagnie de Jésus depuis la fondation de l'Ordre jusqu'à nos jours; 2° des apologies, des controverses religieuses, des critiques littéraires et scientifiques suscitées à leur sujet*. Par Augustin de Backer ... avec la collaboration d'Alois de Backer et de Charles Sommervogel. ... Nouvelle édition refondue et considérablement augmentée. Tome premier: A–G. Liège–Lyon: A. de Backer, C. Sommervogel, MDCCCLXIX.
- Augustin de BACKER, Aloys de BACKER, Carlos SOMMERVOGEL 1872: *Bibliothèque des écrivains de la Compagnie de Jésus ou notices bibliographiques: 1°. de tous les ouvrages publiés par les membres de la Compagnie de Jésus depuis la fondation de l'Ordre jusqu'à nos jours; 2° des apologies, des controverses religieuses, des critiques littéraires et scientifiques suscitées à leur sujet*. Par Augustin de Backer ... avec la collaboration d'Alois de Backer et de Charles Sommervogel. ... Nouvelle édition refondue et considérablement augmentée. Tome deuxième: H–Q. Liège–Lyon: A. de Backer, C. Sommervogel, MDCCCLXXII.
- Antonius Adrianus Robertus BASTIAENSEN 1975: *Vita di Cipriano. Vita di Ambrogio. Vita di Agostino*. V: Mohrmann, Christine: *Vite dei Santi*. III. Introduzione di Christine Mohrmann. Testo critico e commento a cura di A. A. R. Bastiaensen. Traduzioni di Luca Canali e Carlo Carena. Milano: Fondazione Lorenzo Valla, Arnoldo Mondadori editore (Scrittori greci e latini, 3).
- Walter BERSCHIN 1993: La vita *S. Ambrosii* e la letteratura biografica tardoantica. *Aevum* 67/1. 181–187.
- Stefania BERTINI GUIDETTI 2001: *Il Paradiso e la terra. Iacopo da Varazze e il suo tempo: atti del convegno internazionale, Varazze 24-26 settembre 1998*. Ur. Stefania Bertini Guidetti. Firenze: SISMEL Edizioni del Galluzzo (Millenio Medievale, 25; Atti di Convegni, 6).
- Franc BLAŽIČ 1853: *Kratka povestnica Goriške nadškofije*. Spisal Franc Blažič, bogoslovec v Goriškem seminšču. Celovec: Društvo sv. Mohora (Janez Leon).

- Giuseppe BOERO, S. J. 1869: *Vita del B. Carlo Spinola, martire della Compagnia di Gesù, scritta dal P. Fabio Ambrogio Spinola della medesima Compagnia, novissima edizione corretta ed accresciuta*. Roma: coi tipi della Civiltà Cattolica.
- Max BONNET 1969: Georgii Florentii Gregorii episcopi Turonensis liber de miraculis beati Andreae apostoli. *Monumenta Germaniae historica, Scriptorum rerum Merovingicarum Tomi I Pars II. Gregorii episcopi Turonensis miracula et opera minora*. Ur. Bruno Krusch. Hannover: Hahn (ponatis iz 1885).
- Alain BOUREAU 1984: *La Légende dorée: Le système narratif de Jacques de Voragine (†1298)*. Préface de Jacques Le Goff. Paris: Editions du Cerf.
- Marijan BRADANOVIĆ, Emanuel HOŠKO 2009: *Marijin Trsat*. Prevedla Ivanka Filipan. Zagreb; Rijeka: Turistička naklad; Franjevački samostan na Trsatu.
- Marijan BRECELJ 1976 (2013): Bregant, Francišek (?–?). *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 15. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1003190/#primorski-slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Primorski slovenski biografski leksikon: 3. snopič Bor - Čopič, 1. knjiga*. Uredniški odbor Gorica, Goriška Mohorjeva družba 1976.
- Franciscus BRIGANT 1669: *Gazophylacium Marianarum virtutum, numeris poeticis concinnatum ac omni demissione et reverentia dedicatum ... Maximiliano Gandolpho, archiepiscopo Salisburgensi ... a reverendo domino Francisco Brigant, parcho in Ungrisbach prope Goritiam anno reparatae salutis MDCLXIX*. Utini: ex typographia Caroli Schiratti.
- Franciscus BRIGANT 1671: *Confutatio novorum asserentium B. V. Mariam non fuisse maestam tempore passionis Christi. Emendatior et complectior editio*. Utini: Schiratti.
- Franciscus BRIGANT 1671: *Sertum, in quo Marianae virtutes ex litanis Lauretanis depromptae continentur, numerosque concinnatae et omni animi demissione ac reverentia dedicateae ... Leopoldo I, Romanorum Imperatori a reverendo domino Francisco Brigant, parcho in Ungrisbach prope Goritiam, anno reparatae salutis MDCLXXI*. Utini: typis haeredum Caroli Schiratti.
- Ap. BRIQUET 1860: 612. Brigant (*François*). *Gazophylacium Marianarum virtutum, numeris poeticis concinnatum. Bulletin du bibliophile et du bibliothécaire*. Ur. Janvier J. Techener. Quatorzième série. Paris: J. Techener, 1476–1477.
- Joseph BROCKAERT, S. J. 1869: *Life of the Blessed Charles Spinola, of the Society of Jesus: with a sketch of the other Japanese martyrs, beatified on the 7th of July, 1867*. New York: John G. Shea.
- Giovanni Battista BRONZINI 1960: *La leggenda di S. Caterina d'Alessandria: passioni greche e latine*. Roma: Accademia nazionale dei Lincei (Atti della Accademia nazionale dei Lincei. Memorie. Classe di Scienze morali, storiche e filologiche", serie 8., v. 9., fasc. 2).
- Octavius BUCELLENI 1723: *Compendium Vitae S. Thomae Aquinatis Angelici Ecclesiae Doctoris, honoribus Admodum Reverendorum, Religiosorum, ac Clarissimorum Dominorum, Dominorum SS. Theologiae Doctroem, Per Ad. Reverendum, ac Clasissimum P. Octavium Bucelleni è Societate Jesu, SS. Theologiae Doctorem, & in Antiquissima, et Celeberrima Universitate Viennensi Sacrarum literarum Interpretem, nec non Inclitae Facultatis Theologicae p. t. Decanum Spectabilem In Metropolitana Basilica D. Stephani Proto-Martyris Vienna Anno M.DCC.XXIII. die ... Nov. Recens Creatorum Oblatum à DD. Theologis Viennensibus*. Viennae Austriae: Typiss Mariae Theresiae Voigtin, Viduae.
- CATALOGUE 1845, 1848, 1849: *Catalogue de livres anciens, rares, curieux, en grande partie ornés de gravure; des dessins, des vieilles estampes, des ouvrages sur les beaux-arts, et d'un choix de livres précieux imprimés en Chine ...* Paris: J.–F. Delion.
- Peter Anton CODELLI 1792: *Gli scrittori friulano-austriaci degli ultimi due secoli*. Di Monsignore barone de Codelli. Terza edizione, corretta, et accresciuta dall' autore. Gorizia: Giacomo Tommasini.
- Rudolf CORNELY, S. J. 1868: *Leben des seligen Märtyrers Karl Spinola aus der Gesellschaft Jesu. Nebst kurzen Nachrichten über das Leben und den glorreichen Tod der übrigen am 7. Juli 1867 seliggesprochenen Märtyrer von Japan*. Mainz: Verlag von Franz Kirchheim.
- Florent COSTE 2021: *Gouverner par les livres. Les Légendes dorées et la formation de la société chrétienne (XIIIe-XVe siècle)*. Brepols: Turnhout (Bibliothèque d'histoire culturelle du moyen âge, 20).
- Benedetto CROCE 1948: *Saggi sulla letteratura italiana del Seicento*. 3a ed. riveduta. Bari: Gius. Laterza.

- Jacobus DE VORAGINE 2022: *Legenda aurea. Goldene Legende*. Lateinisch-deutsch. Einleitung, Edition, Übersetzung und Kommentar von Bruno W. Häuptli. 3. zv. Freiburg, Basel, Wien: Herder (Fontes Christiani).
- Monika DEŽELAK TROJAR 2017: *Janež Ludvik Schönleben (1618–1681). Oris življenja in dela*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU (Apes academicae, 1).
- August DIMITZ 1875: *Geschichte Krains von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813. Mit besonderer Rücksicht auf Kulturentwicklung. Dritter Theil: Vom Regierungsantritte Erzherzogs Karls in Innerösterreich bis auf Leopold I (1564–1657)*. Von August Dimitz. Laibach: Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg.
- Brenda DUNN-LARDEAU 1986: *Legenda Aurea. Sept siècles de diffusion. Actes du colloque sur la Legenda aurea: texte latin et branches vernaculaires à l'université du Québec à Montréal, 11-12 mai 1983* Ur. Brenda Dunn-Lardeau. Montréal, Paris: Editions Bellarmin, J. Vrin (Cahiers d'études médiévales; Cahier spécial, 2).
- James Keith ELLIOTT 2005: *The Apocryphal New Testament*. Oxford: Clarendon Press.
- Jožef Kalasanc ERBERG 1825: *Versuch eines Entwurfes zu einer Literatur-Geschichte für Crain*. Rokopis. – SI AS 1073 Zbirka rokopisov 78, 263r Erberg, Versuch eines Entwurfes zu einer Literatur-Geschichte für Crain.
- Maver FAJDIGA 1777: *Bosnia Seraphica seu Chronologico-Historica descriptio Provinciae Bosnae dein Bosnae Croatiae Nunc Provinciae S. Crucis Croatiae Carnioliae Ordinis Minorum S. Francisci strictioris observantiae nuncupatae in tres partes divisa In quarum prima Pertractantur ea, quae gesta sunt usque ad divisionem Provinciae in Provinciam Bosnam Argentinam, et Provinciam Bosnam Croatiam In secunda Discutitur status Provinciae Bosnae Croatiae post ejus divisionem usque ad moderna tempora In tertia Historiae singulorum extantium texuntur Conventuum congesta a P. F. Mauro Faidiga ejusdem Ordinis et Provinciae Alumno. Anno 1777*. – hrani ASFP.
- Barbara FLEITH 1986: Le classement des quelque 1000 manuscrits de la Legenda aurea latine en vue de l'établissement d'une histoire de la tradition. *Legenda Aurea. Sept siècles de diffusion. Actes du colloque sur la «Legenda aurea»: texte latin et branches vernaculaires à l'université du Québec à Montréal, 11-12 mai 1983* Ur. Brenda Dunn-Lardeau. Montréal, Paris: Editions Bellarmin, J. Vrin. 19–24.
- Barbara FLEITH, Alexander WENZEL 1996: *Legenda aurea. Enzyklopädie des Märchens. Handwörterbuch zur historischen und vergleichenden Erzählforschung. Band 8: Klerus – Maggio*. Ur. Rolf Wilhelm Brednich. Berlin, New York: Walter de Gruyter. st. 846–855.
- Barbara FLEITH, Franco MORENZONI 2001: *De la sainteté à l'hagiographie. Genèse et usage de la Légende dorée*. Etudes réunies par Barbara Fleith et Franco Morenzoni. Genève: Droz (Publications romanes et françaises, 229).
- John GAVIGAN 1976: *The Austrohungarian province of the Augustinian friars 1646–1820. 2: Development, studies, Baroque brilliance (1646-1725)*. Roma: Analecta Augustiniana (Studia Augustiniana historica, 3).
- Joža GLONAR 1928 (2013): Kobavius, Andrej (1593–1654). *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 20. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi280212/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon: 3. zv. Hintner - Kocen*. Izidor Cankar et al. Ljubljana, Zadružna gospodarska banka, 1928.
- Joža GLONAR 1933 (2013): Maurisperg, Anton (1678–1748). *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 22. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi354370/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon: 5. zv. Maas - Mrkun*. Franc Ksaver Lukman et al. Ljubljana, Zadružna gospodarska banka, 1933.
- Joža GLONAR 1933 (2013): Maurisperg, Anton (1678–1748). *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 24. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi354370/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon: 5. zv. Maas - Mrkun*. Franc Ksaver Lukman et al. Ljubljana, Zadružna gospodarska banka, 1933.
- Joža GLONAR 1935 (2013): Otto, Elija Stanislav (1623–1698). *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 15. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi19351935/#slovenski-biografski-leksikon>.

- biografija.si/oseba/sbi399096/#slovenski-biografski-leksikon. Izvirna objava v: *Slovenski biografski leksikon*. 6. zv. Mrkun - Peterlin. Franc Ksaver Lukman Ljubljana, Zadruga gospodarska banka, 1935.
- Francesco GROTANELLI 1868: *Leggenda minore di s. Caterina da Siena e lettere dei suoi discepoli*. Scrittura inedite pubblicate da F. Grotanelli. Bologna: Gaetano Romagnoli.
- Joseph HARTZHEIM 1747: *Bibliotheca Coloniensis, in qua vita et libri typographice et manuscripte recensentur omnium Archi-Dioeceseos Coloniensis Ducatum Westphaliae, Angariae, Moersae, Cliviae ... indigenarum et incolarum scriptorum ...* Cura & studio Josephi Hartzheim, Soc. Jesu Presbyteri, Ss. Theol. Doctoris, & Regentis Gymnasii Tricornati. Coloniae Augustae Agrippinensium: sumptibus Thomae Odendall, MDCCXLVII.
- Heinrich Georg HOFF 1808: *Historisch-statistisch-topographisches Gemähde vom Herzogthume Krain und demselben einverleibten Istrien. Ein Beytrag zur Völker- und Länderkunde*. Dritter Theil. Herausgegeben von Heinrich Georg Hoff. Laibach: bey Heinrich Wilhelm Korn.
- Emanuel HOŠKO 2010: Pasconi, Klaro, st. (Mariophilus). *Hrvatski franjevački biografski leksikon*. Ur. Franjo Emanuel Hoško, Pejo Cošković in Vicko Kapitanović. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža: Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine.
- Emanuel HOŠKO 1991: *Marijin Trsat: sedam stoljeća Gospe Trsatske*. Rijeka: Moravček (Kranj: Gorenjski tisk).
- Emanuel HOŠKO 2004: *Trsatski franjevci. Pet i pol stoljeća služnja Trsatskom svetištu*. Rijeka: »Adamič«, Franjevački samostan Trsat.
- Emanuel Franjo HOŠKO 2007: *Na vrhu Trsatskih stuba*. 2. izd. Rijeka: Adamič.
- Matej HRIBERŠEK 2020: O pomenu latinskih in nemških kronik na Slovenskem. *Naši dubovniki in njihova dela. Zbornik simpozija 21. marca 2019 v Rušab*. Ur. Vili Rezman. Ruše: Lira - Društvo za razvoj (Zbirka Ruše - tu sem jaz doma (gost)). 137–170.
- Matej HRIBERŠEK 2018: Rokopis frančiškanske kronike Mavra Fajdige (1777). *Starejši mediji slovenske književnosti: rokopisi in tiski*. Ur. Urška Perenič in Aleksander Bjelčevič. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete (Obdobja, Simpozij, = Symposium, 37). 95–103.
- J. L. 1839: Gallerie berühmter Krainer. *Carniola. Zeitschrift für Kunst, Literatur, Theater u. geselliges Leben* 2/13. (Freitag am 14. Juni). 49–50.
- JAHRESBERICHT 1869: *Jahresbericht des kaiserl. königl. Ober-Gymnasiums zu Graz. Veröffentlicht am Schlusse des Studien-Jahres 1869*. Ur. Dr. Richard Peinlich. Graz: Verlag des k. k. Ober-Gymnasiums (Jos. A. Kienreich).
- Jacqueline JENKINS, Katherine J. LEWIS ur. 2003: *St. Katherine of Alexandria: Texts and Contexts in Western Medieval Europe*. Turnhout, Brepols Publishers (Medieval Women: Texts and Contexts, 8).
- JEZSUITA NÉVTÁR – <http://jezsuita.hu/nevtar/otto-illes/>
- Thomas KAEPPELI 1980: *Scriptores Ordinis Praedicatorum Medii Aevi. Volumen III: I–S*. Romae: Ad S. Sabinae (Istituto Storico Domenicano).
- Johann Paul KALTENBÄCK 1845: *Die Mariensagen in Oesterreich*. Gesammelt und herausgegeben von J. P. Kaltenbaeck. Wien: Ignaz Klang.
- Lieuwe VAN KAMPEN 1991: Acta Andreae and Gregory's De miraculis Andreae. *Vigiliae Christianae* 45/1. 18–26.
- Pavao KNEZOVIĆ 2008: Klaro Pasconi Mariophilus. *Riječki filološki dani - Zbornik radova s Međunarodnog znanstvenog skupa*. Ur. Ines Srdoč-Konestra in Silvana Vranić. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. 349–360.
- Hermann KNUST 1890: *Geschichte der Legenden der h. Katharina von Alexandrien und der h. Maria Aegyptiaca nebst unedirten Texten*. Halle a. S.: Max Niemeyer.
- Andreas KOBAVIUS 1643: *Vindiciae Astronomicae Theticae, Pro Dionysio, Cognomento, Exiguu, Abbate Romano. Contra Eximios Chronographos, Praeter propter Summos Imos, Aeram vulgare Dionysianam usurpantes. Seu Nato, Mortuo, Redivivoque Iesu Homini Deo, De Incarnationis, Passionisque Anno, Mense, Die, nota dissertatio ab Andrea Kobavio S. I. S. Viennae: typis Gregorii Gelbhaar*.
- Andreas KOBAVIUS S. A.: *Vita S. Joannis fundatoris fratrum misericordiae*. Ex Italico in Latinum translata. Viennae: Heyinger, [s. a.].

- Anton KOBLAR 1900: Dobrotniki nekdanjega ljubljanskega jezuitskega kolegija. Priobčil A. Koblar. *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 10/3. 99–108.
- Milko KOS, Francè STELE 1931: *Srednjeveški rokopisi v Sloveniji*. Ljubljana: Umetnostno-zgodovinsko društvo.
- Konrad KUNZE 2010: Jacobus a (de) Voragine (Varagine). *Die deutsche Literatur des Mittelalters. Verfasserlexikon. Band 4: Hildegard von Hürnheim–Koburger, Heinrich*. Ur. Kurt Ruh idr. Berlin, New York: Walter de Gruyter (nespremenjena nova izdaja 2. izdaje iz leta 1983). 448–466.
- Benedetto LA PADULA ur. 2004: *Padre Paolo Segneri a 380 anni dalla nascita*, Nettuno: Edizioni del Gonfalone.
- Jacques LAFONT 1895: *Vie du bienheureux Raymond de Capoue surnommé des Vignes XXIIIme général de l'Ordre de Saint-Dominique et confesseur de Sainte Catherine de Sienna*. Paris, Librairie Ch. Poussielgue.
- Émilien LAMIRANDE 1981: La datation de la »Vita Ambrosii« de Paulin de Milan. *Revue d' Etudes Augustiniennes Et Patristiques* 27. 44–55.
- Émilien LAMIRANDE 1983: *Paulin de Milan et la »Vita Ambrosii«. Aspects de la religion sous le Bos-Empire*. Paris-Tournai, Desclée/Montreal: Bellarmin (Recherches 30, Théologie).
- Fernando Lautaro Roig LANZILLOTTA 2004: *The Apocryphal Acts of Andrew. A New Approach to the Character, Thought and Meaning of the Primitive Text*. Disertacija. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Giovanni LEONCINI 1991: Un certosino del tardo Medioevo: Don Stefano Maconi. *Analecta Cartusiana* 63/2. 54–107.
- Marco LEONE 2018: Segneri, Paolo. *Dizionario Biografico degli Italiani*, vol. 91 (Savoia–Semeria). Roma: Istituto della Enciclopedia Italiana.
- Katherine J. LEWIS 2000: *The Cult of St Katherine of Alexandria in Late Medieval England. Woodbridge (Suffolk), Rochester (New York): Boydell*.
- Richard A. LIPSIUS 1883–1890: *Die apokryphen Apostelgeschichten und Apostellegenden*. 2 zv. v 3 delih. Braunschweig: C. A. Schwetschke und Sohn.
- Ljubomir LISAC 1985: Pettinati Jakob, šolnik in latinski pisatelj. *Primorski slovenski biografski leksikon* 11 (Omersa–Pirjevec). 659.
- Johann Joseph LOCHER 1773: *Speculum academicum Viennensis seu Magistratus antiquissimae et celeberrimae Universitatis Viennensis, a primo ejusdem auspicio ad nostra tempora chronologica, historice, et lemmaticae exhibitus a D. Joanne Josepho Locher J. U. D. ...*. Wien: Sumptibus Leopoldi Joannis Kaliwoda.
- Ladislav LUKÁCS 1982: *Catalogi personarum et officiorum Provinciae Austriae S.I. II (1601-1640)*. Collegit et edidit Ladislav Lukács S. I. Romae: Institutum Historicum S. I. (Monumenta historica Societatis Iesu, 125)
- Giovanni Paolo MAGGIONI 1990: Aspetti originali della "Legenda aurea" di Iacopo da Varazze. *Medioevo e Rinascimento* 4/1. 143–201.
- Giovanni Paolo MAGGIONI 1995: *Ricerche sulla composizione e sulla trasmissione della «Legenda aurea»*. Spoleto: Fondazione CISAM (Biblioteca di Medioevo latino, 8).
- Hrisogon MAJAR 1890: *Svetišče Matere Božje na Trsatu*. Obsega: zgodovino božje poti, Marijino življenje, navadne molitve. Sestavil in izdal P. Hrisogon Majar. [S. l. : H. Majar] (v Ljubljani: Blasnik).
- Francesco DI MANZANO 1885: *Cenni biografici dei letterati ed artisti friulani dal secolo IV al XIX*. Raccolti dal Conte Francesco di Manzano. Udine: Paolo Gambierasi (Gio. Batt. Doretti e soci).
- : Pasconi Gaspare, redovnik, zgodovinar. *Primorski slovenski biografski leksikon* 11 (Omersa–Pirjevec). 583.
- Branko MARUŠIČ 1985 (2013): Pasconi, Gaspare (1688–1754). Slovenska biografija. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop 30. 1 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi940410/#primorski-slovenski-biografski-leksikon> (7. februar 2023). Izvirna objava v: *Primorski slovenski biografski leksikon*: 11. snopič Omersa - Pirejevec, 2. knjiga. Ur. Martin Jevnikar Gorica, Goriška Mohorjeva družba, 1985.
- Giulio MARZOT 1950: *Un classico della Controriforma: Paolo Segneri*. Palermo: G. B. Palumbo (Saggi di letteratura italiana; collezione diretta da E. Santini, 10).

- Giuseppe MASSEI 1701: *Breve ragguaglio della vita del venerabile servo di Dio il padre Paolo Segneri della Compagnia di Gesù scritta dal padre Giuseppe Massei della medesima Compagnia all' Eminentiss. e Reverendiss. Principe il Sig. Card. Morgia, vescovo di Pavia*. Firenze: Mattia Miccioni e Michele Nestenus, MDCCI.
- Radmila MATEJČIĆ 1991: *Crkva Gospe trsatske i franjevački samostan*. Rijeka; Kranj: Izdavački centar, Gorenjski tisk, 1991 (Biblioteka Fluminensia, 2).
- Antonius MAURISPERG 1710: *Orationum Marianarum pentas*. Graecii: Widmanstadius.
- Antonius MAURISPERG 1715: *Vita divi Stanislai Kostkae, Societatis Jesu Tironis, Viennensis olim Colegii ejusdem Societatis, Nunc Domus Professae, Gymnasii, et Templi Inquilini, Hodie et semper Patroni, Centum Symbolis, Totidemque epigrammatibus illustrata*. Wien: typis Joannis Jacobi Kürner.
- Antonius MAURISPERG 1716: *Calamus Aloysio devotus sen Epistolae Illustrium personarum ad Sedem apostolicam pro Canonizatione D. Aloysii, praemissa Epistola elegiaca ad Illustr. Amadeum Stamper L. B. de Walchenburg, Humanitatis studiosum*. Viennae: Kierner.
- Antonius MAURISPERG 1722: *Annus saecularis Consecrationis ss. Ignatii et Xaverii*. Viennae.
- Antonius MAURISPERG 1726: *Floralia sacra, seu conceptus symbolici de Stanislao Kostka, dum ejus Canonizatio celebraretur Styrae*: typis Josephi Grünenwald, MDCCXXVI.
- Antonius MAURISPERG 1726: *Fructus Aloysiani, seu vita S. Aloysii Gonzagae S. J. symbolis et emblematicibus exornata in eadem solennitate*. Styrae: Grünenwald, Anno MDCCXXVI (Oratio Gratulatoria Canonizationis B. Aloysii Gonzagae Dicta in festo ejusdem Anno 1725, mense non integro ante decretum editum).
- Antonius MAURISPERG 1726: *Opuscula varia oratoria, poetica, historica, chronostica, olim diversis libellis data in lucem ab Antonio Maurisperg, Societatis Jesu sacerdote, uno jam volumine recusa*. [S. l.: t. n.], anno partus virginiei MDCCXXVI.
- Antonius MAURISPERG 1730: *Homagium S. Joanni Nepomuceno loquenti et tacenti, pro servato Sacramenti arcano Protomartyri, Mutó Praeconio ab Eloquentia praestitum in Caesarea Cathedrali Basilica Labacensi, XIV. Kal. Decembris, Anno MDCCXXX cum Academica supplicatio è Templo Soc. JESU ad eandem Cathedralem Ecclesiam educeretur. Oratore R. P. Antonio Maurisperg è So. JESU Collegii Archi-Ducalis Ministro*. Labaci: formis J. Georgii Mayr anno MDCCXXX.
- MDZ – Münchener Digitalisierungszentrum
- Giovanni MINOZZI 1949: *Paolo Segneri*. A cura di Giovanni Minozzi. 2 zv. Amatrice: Tipografia dell'orfanotrofio (Il pensiero cristiano, 1).
- Carlo di Schönfeld MORELLI 1855: *Istoria della Contea di Gorizija*. Volume terzo, che abbraccia l'epoca dall' anno 1700 al' anno 1790. Gorizia: Tipografia Paternoli.
- Gaetano Romano MORONI 1846: *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica da s. Pietro sino ai nostri giorni compilato dal cavaliere Gaetano Moroni Romano secondo aiutante di camera di Sua Santità Pio IX*. Vol. 39. Venezia: tipografia Emiliana, MDCCXLVI.
- David MOVRIN 2005: Katarina, dominkanec in kartuzijan. Kartuzijski generalni prior v Žičah Štefan Maconi in njegova vloga pri kanonizaciji svete Katarine Sienske. *Zgodovinski časopis* 59/3–4. 341–392.
- Marko MUGERLI 2013 (2018): Bucelleni. *Slovenska biografija*. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostopa 18. 1. 2023 na <http://www.slovenska-biografija.si/rodbina/sbi1020550/#novi-slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: *Novi Slovenski biografski leksikon*: 3. zv. *Ble-But*. Ur. Barbara Šterbenc Svetina et al. Ljubljana, ZRC SAZU, 2018.
- Maria VON NAGY, Niclas Christoph VON NAGY 1971: *Die 'Legenda aurea' und ihr Verfasser Jacobus de Voragine*. Bern, München: Francke.
- NKČr – Národní knihovna České republiky
- Silvia NOCENTINI 2012: *The Legenda maior of Catherine of Siena. A Companion to Catherine of Siena*. Ur. Carolyn Muessig, George Ferzoco in Beverly Mayne Kienzle. Leiden, Boston: Brill (Brill's Companions to the Christian Tradition, 32). 339–357.
- NUK, Ms – Rokopisni oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice Ljubljana
- Matija OGRIN 2017: »Slovenska pridiga baročne dobe in redovne province: med retoričnim izročilom in redovniško karizmo.« *Arhivi* 40/2. 217–232.
- Ignac OROŽEN 1854: *Celska kronika*. Spisal Ignac Orožen, vikar v Celi. V Celi: Julius Jeretin.

- Elias Stanislaus OTTHO 1656: *Rosetum sapientiae seu illustrissimi Orientis Philosophi*, Viennae: typis Cosmerovii.
- Elias Stanislaus OTTHO 1671: *Ministerium angelicum seu Pastoralis circa moribundos mortuosque cura et practica charitas*. A p. Elia Stanislao Ottho S. I. in commodiorem usum zelatorum animarum conscriptum. Viennae Austriae: typis Matthaei Cosmerovii.
- ÖNB – Österreichische Nationalbibliothek
- Jean-Remy PALANQUE 1924: *La vita Ambrosii* de Paulin: étude critique. *Revue des Sciences Religieuses* 4/1. 26–42.
- PAOLINO di Milano 1961: *Vita di s. Ambrogio*. Introduzione, testo critico e note a cura di Michele Pellegrino. Roma: Editrice Studium (Verba seniorum. Collana di testi e studi patristici, 1).
- Clarus PASCONI 1731: *Triumphus Coronatae Reginae Tersactensis, Signis, Prodigiiis ubique Nitentis*. In Duodecim Capita Distributus, atque Ope, & impensis Illustrissimi Domini Augustini Codelli de Phänenfeld, Domini in Thurn, & Saloch, Excelsae Provinciae Carnioliae Nobilis Patritii, Devotissimi simul, ac Studiosissimi Mariani Cultus Zelatoris. In lucem editus Ad Dei ter Optimi Maximi, Ejusdemque Sanctissimae Genitricis Honorem, & Gloriam, Proximorum utilitatem, nec non ad singularem in cordibus Fidelium erga Virginem deiparam, devotionem excitandam, ac promovendam. Studio et opera P. F. Clari Pasconi Ordinis Fr. Minorum S. P. Francisci Reformatorum, Provinciae Sanctae Crucis Croatiae, Carnioliae Alumni, ac Incolae Conventus Tersactensis Divae Virginis Gratiarum. Venetiis: Apud Jo: Baptistam Recurti.
- Clarus PASCONI 1744: *Historicus Progressus Mariani Triumphi et Frangepanae Aniciae Prosapiae Ecclesiae, ac Conventus Tersactensis Fundatricis Munificentissimae chronologica dilucidatio*. In quatuordecim Capita Distributa Plurimis Sanctorum Patrum, & Historiographorum testimoniis methodice illustrata, Ordinisque praecipue Seraphici argumentis, & Pontificiis Oraculis exornata. Glorae, et Honori Matrī pulchrae dilectionis Reginae Coelorum semper Augustae consecrata. Sub Gloriosis vero Auspiciis Illustrissimi Domini Domini Josephi Antonii de Poczii De Schenfeld Sacrae per Hungariam, & Bohemiam Regiae Majestatis Campi Vice-Colloneli, Supremi Capitanei, & actualis Commentantis Comitatum Lyke Corbaviae, ac Confinarii Fortalitii Zounigrad, nec non Vice-Generalis Confiniorum Maritimo-Croaticorum Domini, & Maecenatis Munificentissimi &c. &c. praelo data a Reverendo Patre Claro Pasconi SS. Theologiae Lectore Generali Ex-Diffinitore, & Custode Provinciae S. Crucis Croatiae, & Carnioliae Ordinis Minorum Strictioris Observantiae. Venetiis: Apud Joannem Baptistam Recurti, MDCCXLIV.
- Casparus PASCONI 1746: *Historia Ecclesiae, et Conventus Montis Sancti Divae Virginis Gratiarum in quindecim capita distributa ... Glorae, et Honori ejusdem Sanctissimae Dei Genitricis, cujus Sacratissima Effigies accedente cōsensu Urbis, et Oribus ... Jubilo, et Numero aureis redimita coronis ... opera A. R. Patris Caspari Pasconi ...* Venetiis: Apud Dominicum Occhi, MDCCXLVI.
- Peter M. PETERSON 1958: *Andrew, Brother of Simon Peter. His History and his Legends*. Leiden: Brill (Novum Testamentum, Supplements, 1).
- Stanislav PIRNAT 2012–2016: *Biografski koledar slovenskih matematikov, fizikov, astronomov*. Dostop na <http://stanislavpirnat.si/>
- Marko POHLIN 1799: *Bibliotheca Carnioliae, in qua reperiuntur scriptores, qui vel ipsi, vel eorum opera in Carniolia primam lucem aspexerunt; vel alias in, vel de Carniolia scripserunt, ordine alphabetico seu ad formam bibliothecae pro alphabeti scriinia dispositi, pro varia ex iis et historica et critica et chronologica notitia, atque eruditione capessenda*. – NUK, Ms 171, Pohlín Marko, Bibliotheca Carnioliae, in qua reperiuntur ...
- Marko POHLIN 1862: *Marci a S. Paduano Er. Aug. disc. ord. prof. Bibliotheca Carnioliae, in qua reperiuntur scriptores, qui vel ipsi, vel eorum opera in Carniolia primam lucem aspexerunt; vel alias in, vel de Carniolia scripserunt, ordine alphabetico; seu ad formam bibliothecae pro alphabeti scriinia dispositi, pro varia ex iis et historica et critica, et chronologica notitia, atque eruditione capessenda*. Beilage zum Jahrgange 1862 der 'Mittheilungen des historischen Vereins für Krain'. Redigirt von August Dimitz. Laibach: I. v. Kleinmayr und F. Bamberg.
- Lászlo POLGÁR, S. I. 1990: *Bibliographie sur l'histoire de la Compagnie de Jésus 1901–1980. III. Les Persones*: R–Z. Roma: Institutum historicum S. I.

- Maria PÖTZL-MALIKOVA 2003: Berichte über die Feierlichkeiten anlässlich der Kanonisation der heiligen Aloysius Gonzaga und Stanislaus Kostka in der österreichischen Ordensprovinz. *Die Jesuiten in Wien, Zur Kunst- und Kulturgeschichte der österreichischen Ordensprovinz der „Gesellschaft Jesu“ im 17. und 18. Jahrhundert*. Ur. Herbert Karner in Werner Telesko. Wien: Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften (Veröffentlichungen zur Kunstgeschichte, 5). 157–164.
- Jean-Marc PRIEUR 1989: *Acta Andreae*. 2 zv. Turnhout: Brepols (Corpus Christianorum, series apocryphorum 5–6).
- Jean-Marc PRIEUR 1988: Les Actes apocryphes de l'apôtre André: Présentation des diverses traditions apocryphes et état de la question. *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt* II 25, 6, st. 4384–4414.
- Marijan PROSEN 1991: Kobav, Andrej. *Enciklopedija Slovenije* 5. 169.
- Pierre RAFFIN 1988: Raymond de Capoue (bienheureux), frère prêcheur, vers 1330-1399. *Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique: doctrine et histoire* (17 vols. Paris, 1932–1995) 13. 167–171.
- Sherry L. REAMES 1985: *The Legenda aurea. A Reexamination of Its Paradoxical History*. Madison (Wisconsin), London: The University of Wisconsin Press.
- A. W. van REE: *Raymond de Capoue. Éléments biographiques*. Disertacija. Romae: Pontificia studiorum Universitas a S. Thoma Aq. in Urbe, 1963. Objava: Ree, A. W. Van: *Raymond de Capoue. Éléments biographiques. Archivum Fratrum Praedicatorum* 33 (1963), 159–241.
- Hildegard RICHTER 2014: *Ave Katharina. Auf den Spuren der Heiligen Katharina von Alexandrien*. Kiel: Ludwig.
- Nicola RISI, S. I. 1924: *Il principe della eloquenza sacra in Italia: p. P. Segneri d. C. d. G.: nota biografica a ricordo del terzo centenario della nascita: 1624-1924*. Bologna: Stamperia dei Sordomuti.
- Ernest M. RIVIÈRE, S. I. 1911–1930: *Correctios et additions a la Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*. Supplément au »De Backer-Sommervogel« par Ernest M. Rivière S. I. Toulouse: Revue d'ascétique et de mystique.
- Augustinus ROSKOVÁNY 1881: *Beata virgo Maria in suo conceptu immaculata, ex monumentis omnium seculorum demonstrata*. Accedit amplissima literatura. Auctore: Augustino de Roskovány, episcopo Nitriensi. Tomus IX. Monumenta Mariana usque ad annum 1880, et repertorium in novem tomos completens. Nitriae: Ed. Schempek & St. Huszár.
- SACER ZODIACUS [1709]: *Sacer Marianae Styriae Zodiacus, seu Celebriores, gratiis et prodigiis clarae Beatissimae Virginis, Deique Matris Mariae In Styria Imagines, Laureato Honori Illustrissimorum, Perillustrum, Reverendorum, Religiosorum, Praenobilium, Nobilium, ac Eruditorum Dominorum, Dominorum Neo-Baccalaurorum, Cum in Alma, ac Celeberrima Universitate Graecensi Primâ AA. LL. & Philosophiae Laureâ Condecorarentur, Promotore R. P. Jacobo Pettinati è Soc. Iesu, AA. LL. & Philosophiae Doctore, ejusdemque in Physicis Professore Ordinario, ab Illustrissimo Parnasso Graecensi in applausum dedicatus*. [Graecii:] typis haredum Widmanstadii [1709].
- Joseph von SARTORI 1803: *Catalogus bibliographicus librorum saeculi secundi typographici. Ab anno MDXXVII. usque in MCCXXXVI. inclusive in Bibliotheca Caes. Reg. et Equestris Academiae Theresianae exstantium cum duabus appendicibus et indice triplici*. Volumen quartum. Vindobonae: V. Degen, MDCCCIII.
- Ekkart SAUSER 1992: Katharina von Alexandria. *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon* 3: Jedin–Kleinschmidt. Bautz; Herzberg. st. 1213–1217.
- Heribert Christian SCHEEBEN 1957: Katharina von Siena und ihre Seelenführer. *Geist und Leben. Zeitschrift für Ascese und Mystik* 30. 281–293, 369–379.
- Hilmar SCHMUCK, Willi GORZNY, Hans POPST, Rainer SCHÖLLER 1980: *Gesamtverzeichnis des deutschsprachigen Schrifttums (GV) 1700–1910*. 23: C–Ce. Bearbeitet unter der Leitung von Hilmar Popst und Rainer Schöller. Bibliographische und redaktionelle Beratung: Hans Popst und Rainer Schöller. München, New York, London, Paris: Saur.
- Herman H. SCHWEDT 1995: *Segneri. 1) Paolo d. A. Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon* 9. st. 1316–1320.
- Herman H. SCHWEDT 2000: *Segneri. 1) Paolo d. A. Lexikon für Theologie und Kirche*. 3. Auflage. 9. Herder, Freiburg im Breisgau. st. 399.

- Paolo SEGNERI 1724: *Devotus Mariae Virginis seu Varia motiva & media B^{um} Virginem dignè ac devotè colendi. Conscriptus primum Italicè à R. P. Paulo Segneri S. J. Dein Latinitate donatus ab Adriano Wilhelmo Fabritio S.S. Theologiae Doctore, Archi-Diaconalis Collegiatae Beat. Virginis ad gradus Canonico Capitulari. Cui accesserunt Sapientiae Sanctorum Tres Partes. Et Alma Sodalitati B. V. sub titulo in Coelos assumptae in Archi-Ducali Collegio S. J. Labaci Apostolica auctoritate erectae & confirmatae in Xenium oblatus.* Labaci: formis J. G. Mayr, I. P. C. T., MDCCXXIV.
- Bartholomeus SENENSIS 1626: *De vita et moribus Stephani Maconi Senensis cartusiani, Ticinensis cartusiae olim coenobiarchae libri quinque.* Siena: Apud Herculem de Goris.
- SERTUM GLORIAE 1692: *Sertum gloriae – Ehrkrantz oder Verfassung etlicher Lob-Predigen, welche durch eine ganze Octav täglich frube und Nachmittag bey herzlicher Begehung der Canonizations-Festiviät ... Joannis Sabaguntini a S. Facundo ... von außserlesnen Wolrednern und unterschiedlicher Orden Predigern in den Gotts-Hauß benanntens Augustiner-Ordens bey St. Paul in Grätz seynd vorgetragen worden ...* Clagenfurt: Matthias Khlerinmayr.
- SI AS – Arhiv Republike Slovenije
- Primož SIMONITI 2011: Edicija in prevod besedil Antona Maurisperga o Ptujski gori (Sacer Marianae Stiriae zodiacus, 1709). *Marija Zavetnica na Ptujski gori. Zgodovina in umetnostna zapuščina romarske cerkve.* Ur. Janez Höfler. Maribor: Umetniški kabinet Primož Premzl. 198–201.
- Primož SIMONITI 1972: *Sloveniae scriptores Latini recentioris aetatis: opera scriptorum Latinorum Sloveniae usque ad annum MDCCCXLVIII typis edita.* Bibliographiae fundamenta. collegit et digessit Primož Simoniti. Zagreb, Institutum historicum Academiae scientiarum et artium Slavorum meridionalium; Ljubljana, Academia scientiarum et artium Slovenica, MCMLXXII (Iugoslaviae scriptores Latini recentioris aetatis, 2).
- Marijan SMOLIK 1978: Objavljeni viri za zgodovino avguštincev na Slovenskem. *Bogoslovni vestnik* 38/2. 210–215.
- Marijan SMOLIK 1986 (2013): Vogrin, Benedikt (med 1661 in 1662–1712). Slovenska biografija. SAZU, ZRC SAZU, 2013. Dostop na <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi805104/#slovenski-biografski-leksikon>. Izvirna objava v: Slovenski biografski leksikon: 14. zv. Vode - Zdešar. Jože Munda et al. Ljubljana, SAZU, ZRC SAZU, 1986.
- Nathanael SOTWELL (Sotvellus, Southwell) 1676: *Bibliotheca scriptorum Societatis Iesu, opus inchoatum a R. P. Petro Ribadeneira ... anno 1602 ... continuatum a R. P. Philippo Alegambe ... usque ad annum 1642. Recognitum, & productum ad annum Iubelaei MDCLXXV. a Nathanaele Sotwello.* Romae: Ex Typographia Iacobi Antonii de Lazzaris Varesii, MDCLXXVI.
- Fabio Ambrosio SPINOLA 1628: *Vita del P. Carlo Spinola della Compagnia di Gesu morto per la Santa Fede nel Giappone.* Roma: Francesco Corbelletti.
- Joannes Nep. STOEGER 1856: *Scriptores Provinciae Austriae Societatis Jesu ab ejus origine ad nostra usque tempora.* Opera Joannis Nep. Stoeger. Viennae, Ratisbonae: Typis Congr. Mechit., Georg. Joan. Manz..
- Theodor STRASTIL VON STRASSENHEIM 1912: *Bibliographie der im Herzogtume Kärnten bis 1910 erschienenen Druckschriften.* Klagenfurt: Verlag Ferdinand v. Kleinmayr.
- Milena URŠIČ 1975: *Jožef Kalasanc Erberg in njegov Poskus osnutka za literarno zgodovino Kranjske = Joseph Kalasanc Erberg et son essai d'une esquisse faite pour une histoire littéraire de la Carniole.* Uredila in spremni besedili napisala Milena Uršič. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1975 (Dela / Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Razred za filološke in literarne vede = Opera / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II, 28. Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede = Institutum litterarum Slovenicarum et scientiarum ad litteras pertinentium, 6).
- Giuseppe VALENTINELLI 1861: *Bibliografia del Friuli.* Venezia: Imp. Accademia delle Scienze in Vienna.
- Janez Vajkard VALVASOR 1877: *Die Ehre des Herzogthums Krain.* Von Johann Weichard Freiherrn von Valvasor. Laibach-Nürnberg 1689. II. Band (Buch V bis VIII). 2te unveränderte Auflage. Rudolfswerth: J. Krajec.

- Hermann VARNHAGEN 1891: *Zur Geschichte der Legende des Katharina von Alexandrien nebst lateinischen Texten nach Handschriften der Hof- und Staatsbibliothek in München und der Universitätsbibliothek in Erlangen*. Erlangen: Fr. Junge.
- Herman VENEDIG 1873: *Tersatski romar, ki obsega zgodovino in popis Božjega pota na Tersatu in razne molitve in pesmi za romarje*. Spisal H. V. V Celovcu: Tiskarnica družbe sv. Mohora.
- VERZEICHNIS 1858: Verzeichnis aller in Krain geborenen oder sonst in irgend einem Verhältnisse zu unserem Vaterlande stehenden Mitglieder aus der Gesellschaft Jesu. *Mittheilungen des historischen Vereines für Krain* 13/4. 37–40.
- Luka VIDMAR ur. 2013: Trubar, Hren, Valvasor, Dolničar: *O slovnstvu na Kranjskem*. Elektronska znanstvenokritična izdaja. Prepisali, prevedli, komentirali in spremne študije napisali Monika Deželak Trojar, Kajetan Gantar, Martin Grum, France Kidrič, Janko Moder, Vojko Pavlin, Jože Rajhman, Primož Simoniti, Marijan Smolik, Luka Vidmar, Neža Vilhelm. Elektronske znanstvene monografije (eZMono). Ljubljana: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Fundacija dr. Bruno Breschi, 2013. Dostop 2. 2. 2023 na <http://ezb.ijs.si/fedora/get/ezmono:osnk/VIEW/>.
- Benedictus VOGGRIN 1692: *Sanctus Joannes Sabaguntinus, Ord: Erem: S. Augustini Planetarum proles oder Ein Beglücktes Planeten-Kind, dessen Wunder-würdigster Tugend-Ruhm in siben Planeten durch das Gemähl entworfen mit so vilen kürzlichen Frub-Predigten in der Octav seiner heiligen Canonizations Festivitet zu Grätz im würdigen Gotts-Hausß bey St. Paul vorgetragen worden*. Von P. F. Benedicto Voggrin, Ejusdem Ordinis Feyrtag-Predigern alda M:DC:XCI. Clagenfurth: Matthias Khleinmayr.
- Christine Louise WALSH 2003: *The early development of the cult of St Katherine of Alexandria with particular reference to England*. Disertacija. London: University of London (Department of History Queen Mary College).
- Christine WALSH 2007: *The Cult of St. Katherine of Alexandria in Early Medieval Europe*. Aldershot, Burlington: Ashgate.
- Katherina WALSH, Pietro BERTOLINI 1989: »Della Vigna Raimondo.« *Dizionario biografico degli Italiani*, vol. 37: Della Fratta–Della Volpaia. Roma: Istituto dell'Enciclopedia Italiana. 784–789.
- Anton WAPPLER 1884: *Geschichte der theologischen Facultät der k. k. Unoversität tzu Wien*. Festschrift zum Jubelfeier ihres fünfhundertjährigen Bestehens. Von Dr. Anton Wappler .... Wien: Wilhelm Braumüller.
- Johann Baptist von WINKLERN 1810: *Biographische und litterarische Nachrichten von den Schriftstellern und Künstlern, welche in dem Herzogthume Steyermark geboren sind, und in, oder außer demselben gelebt haben und noch leben*. In alphabetischer Ordnung. Ein Beytrag zur National Litterärgeschichte Oesterreichs. Von Joh. Baptist von Winklern, Pfarrer zu St. Johann in Sagathale. Grätz: Franz Ferstl.
- Constantin von WURZBACH 1857: *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche seit 1750 in den österreichischen Kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben*. Zweiter Theil: Bninski – Cordova. Wien: Verlag der typographisch-literarisch-artistischen Anstalt.
- Constantin von WURZBACH 1867: *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, enthaltend die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche seit 1750 in den österreichischen Kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben*. Siebzehnter Theil: Maroevich – Meszlény. Wien: K. k. Hof- und Staatsdruckerei.
- Klaus ZELZER 1977: Zur Frage des Autors der 'Miracula b. Andreae apostoli' und zur Sprache des Gregors von Tours. *Grazer Beiträge. Zeitschrift für die klassischen Altertumswissenschaften* 6. 217–241.

SUMMARY

Religious texts make up a large part of Latin literary production in Slovenia; among them there are also some that can undoubtedly or at least partially be characterized as hagiographic. The life and work of saints was a popular topic already in the Middle Ages; the Slovenian area is no exception. Among the

manuscripts with hagiographic content, Ms 12 from the National and University Library in Ljubljana stands out above all, which is one of the oldest copies of the *Legenda beatae Catherinae de Senis* written by Raymond of Capua (Raimondo delle Vigne); a making of the copy of the manuscript was probably ordered by Catherine of Siena's confidant, Stefano Maconi, then Prior General of the Carthusian Order based in the Carthusian monastery of Žiće. Other surviving manuscripts are complete or abridged copies of hagiographic texts by important ecclesiastical writers such as Paulinus of Milan (also Paulinus the Deacon), Gregory of Tours or Jacobus de Voragine (Jacopo da Varagine, Giacomo da Varagine) with his monumental collection *Legenda aurea*, which was one of the most popular texts of the Middle Ages (there are more than thousand manuscripts of the work preserved all over Europe), and in majority of cases they are texts by anonymous authors. The following authors, their lives and hagiographic works are presented: Andrej Kobav (Andreas Kobavius; *Vita S. Joannis fundatoris fratrum misericordiae*), Oton Elija Stanislaus (Ott(h)o Elias Stanislaus; *Rosetum sapientiae seu illustrissimi Orientis Philosophiae*), Benedikt (Benedictus) Vogrin (*Sertum gloriae – Sanctus Joannes Sabaguntinus, Ord: Erem: S Augustini Planetarum proles*), Oktavij (Octavius) Bucelleni (*Compendium Vitae S. Thomae Aquinatis*), Frančišek (Franciscus) Brigant (Bregant) (*Gazophylacium Marianarum virtutum; Sertum, in quo Marianae virtutes ex titaniis Lauretanis depromptae continentur; Confutatio novorum assertium B. V. Mariam non fuisse maestam tempore passionis Christi*), Paolo Segneri (translator Adrian Wilhelm Fabricius; *Devotus Mariae Virginis*), Klar (Clarus) Pasconi (*Triumphus Coronatae Reginae Tersactensis; Historicus Progressus Mariani Triumphus*), Gašper (Casparus) Pasconi (*Historia Ecclesiae et Conventus Montis Sancti*) and Maver Fajdiga (Maurus Faidiga; description of the Franciscan monasteries and pilgrimage centres in Trsat near Rijeka and on Sveta Gora near Gorica (Gorizia) in his historical work *Bosnia Seraphica*). *Colossus erectus* (1727) is presented as an example of a lost work whose author is unknown. Among writers, Anton Maurisperm was the most active and prolific as a hagiographer, dedicating his works to Stanislaus (Stanislaw) Kostka and Aloysius Gonzaga (*Vita divi Stanislai Kostkae, Societatis Jesu Tironis; Calamus Aloysio devotus; Floralia sacra, seu conceptus symbolici; Fructus Aloysiani, seu vita S. Aloysii Gonzagae; Opuscula varia*), Holy Mary (*Orationum Marianarum Pentas; Sacer Marianae Styriae Zodiacus*), St. Anthony (*Antonius ter Laureata*), Ignatius of Loyola and Francis Xavier (*Annus saecularis Consecrationis*), and John of Nepomuk (John Nepomucene; *Homagium S. Joanni Nepomuceno*). Among the authors of hagiographic works, the Jesuits and the Franciscans were the most active.